

Naročina za kraljevino  
SHS  
Mesečno 40 K. Letno 480 K.  
Inozemstvo:  
Mesečno 50 K. Letno 600 K.  
Oglasi: enostopna mm vrsta za  
enkrate 2 K, večkrat popust.

# JUGOSLAVIJA

Vseučeliški knjižnici  
v Ljubljani.  
Obvezni izvod,  
poštne prosto.

Uredništvo:  
Wolfova ulica 1/A. Telefon 300  
Trava:  
Telefon 44.  
— ne vračajo.  
— e priložiti znamko  
odgovor.

## Konferenca v Portorose.

Beograd, 19. okt. Našo vlado bo zastopal na konferenci v Portorose, ki se začne dne 24. t. m. dr. Otokar Rybar, bivši delegat na mirovni konferenci v Parizu. Kot strokovnjaki so določeni Vlada Marković, načelnik prometnega ministrstva dr. Benčina ter načelnika poštnega in brzobjavnega ministrstva Zlatanovič in Krbavac. Sklepi zakonodajnega odbora o zdravniški službi.

Zagreb, 19. okt. Današnji »Jutarnji list« poroča iz Beograda, da se dne 24. t. m. sestane v Portorose konferenca nasledstvenih držav bivše Avstro-ogrške monarhije. Konferenca se se-

stane na željo Italije, ki hoče zavriniti razne očitke male entente in prevzeti inicijativo za reševanje srednjevropskega vprašanja.

Dunaj, 19. okt. (Izv.) Konferenca v Portorose se sestane 24. okt. t. l. Obravnavala se bodo velevažna notranja in medsebojna vprašanja nasledstvenih držav. Pod vodstvom velike antante se bodo definitivno uredili gospodarski in prometno-politični odnosi med omenjenimi državami. Od strani nemško-avstrijske vlade bodo odposlani poedini zastopniki zveznih ministrstev za zunanja dela, za trgovino in promet ter za poljedelstvo.

## Luka Baroš izgubljena?

Zagreb, 19. oktobra. (Izv.) Današnji »Jutarnji list« poroča iz Reke: Novi predsednik reške države Zanella je izjavil napram svojim pristajcem, da je njegova formula o luki Baroš definitivno sprejeta. Iz Rima prihajajo semkaj vesti, da so govorice o sestanku Torrette s Pašičem popolnoma izmišljene, ker ni za to nobenega povoda. V oficijelnih rimskih krogih se zatrjuje, da so tozadevna pogajanja že končana in da se je beograjska vlada

odrekla Barošu, češ, da nima praktične vrednosti za Jugoslavijo ter da bi bil, ako bi pripadal njej, tvoril le predmet neprestanih sporov med Jugoslavijo in reško državo. Ta sporazum, da je bil baje dosegel že za časa zadnjega bivanja Zanella v Beogradu. »Jutarnji list« pristavlja nato še: Torrej smo slabši že kot polževa hišica. V celem Zagrebu je izzvala ta vest veliko zanimanje in se sedaj pričakuje, kaj bo Beograd na to vest odgovoril.

## RAZPRAVA PROTI MORILEM DRAŠKOVIČA.

Zagreb, 19. okt. (Izv.) Danes je bila končana razprava proti morilec ministr Draškovića Alijagiću in drugom. Na razpravi je govoril prvi zagovornik dr. Poltice, ki je v glavnem dokazoval, da je atentator Alijagić izvršil politični delikt, ter zahteval, da se mu odmeri kazen po srbskem kaz. zakoniku, ker je ta zakon v tem slučaju milejši kot bivši avstrijski. Nato je govoril drugi zagovornik Vidman, ki je zahteval za svojega obtoženca Jovanovića oprostitve, češ da isti ni mogel biti član teroristične organizacije, ker taka organizacija sploh ni obstojala. Državni pravdnik je ostal pri svojem predlogu. Obtoženi Colaković je dokazoval, da atentati sploh niso obvezni za komuniste ter da se je disciplini te stranke zahvaliti, da atentati niso bolj pogosti. Priznava dalje, da jih je samo obznana privela do atentata. Končno govori o neizbežnosti socijalne revolucije, ki pomenja prepoved za človeštvo ter končava svoj lastni zagovor z vzklikom: »Živela socijalna revolucija!« Ostali obtoženci tekem razprave niso govorili. Razprava je bila končana ob 1. uri. Razožda se proglašuje čez par dni.

## DEMOKRATI IN RADIKALI.

Zagreb, 19. okt. »Novosti« javljajo iz Beograda, da je odbor demokratske stranke imel včeraj sejo, na kateri je načelnik Ljuba Davidovič poročal o pogajanjih z radikalcem. Pregovori se v glavnem sučejo okrog upravnih vprašanj, čijih rešitev bi demokrati mogli brez drugega sprejeti, kakor tudi program za delo v zakonodajni skupščini. Dosegel se je sporazum v tem smislu, da se bodo nekatera vprašanja razpravljala na skupnih konferencah klubov. Sklenili so tudi ustanoviti poseben odbor za skupno parlamentarno akcijo in reševanje sporov. Vprašanje rekonstrukcije vlade pride v pretres, ko se povrne ministrski predsednik Pašič v domovino. Članom vlade se prepriča, da odločijo, ali naj se prihodnja seja skupščine skliče z ukazom ali ne.

## POZIVI REKRUTOV — POLJEDELCEV ODGODENI.

Beograd, 19. okt. Ministrski svet je odobril, da se pozivi novih rekrutov-poljedelcev odgode do prihodnje jeseni.

## NOV TRGOVSKI ZAKON.

Beograd, 19. okt. (Izv.) Minister za trgovino in obrt je izdelal nov trgovski zakon za celo kraljevino in ga izročil zakonodajnemu odboru v oceno in potrditev.

## NAŠA MORNARICA.

Beograd, 19. okt. (Izv.) Druga partija bojnih ladij, katere izročil Nemčija naši državi na račun vojne odškodnine, se odpošlje prihodnje dni iz nemških pristanišč v Kotor, kamor prispe že z našimi zastavami.

## GRŠKI PORAZ.

Rim, 19. okt. Angorska vlada potrjuje z uradnim razglasem, da se je turškim četam po zmagovitih napadih posrečilo prekoračiti smirnsko železniško progo na dveh točkah.

London, 19. okt. Iz Carigrada se poroča, da prodirajo kemalisti s silnimi napadi proti grškemu frontnemu odseku Afium - Hisar in da se pričakuje obnova boja pri Eski Sehriju.

Rim, 19. okt. Kakor se poroča iz Anatolije, se je grški generalni stab činovneljavo umaknil v Smirno.

## ČEŠKOSLOVAŠKO PODONAVSKO BRODOVJE.

Praga, 19. okt. »Prager Presse« objavlja razgovor svojega dopisnika s trenutno v Pragi se nahajajočim češkoslovaškim poslanikom v Parizu dr. Osuskim, ki je dejal med drugim: Ladijski prostor podonavskega brodovja, ki se je odstopil češkoslovaški, ima približno 70.000 ton povlačnih ladij in 4000 konjskih sil vlačilcev. Razožniki so vrednost teh ladij določili skupaj na 5.400.000 švicarskih frankov, ki se vračunajo deloma v avstrijsko, deloma v madžarsko vojno odškodnino. Češkoslovaška bo deloma že v novemburu začela prevzemati odstopljene ji ladje, začetkom decembra pa bo prevzet ves ladijski park. Vlada namerava ustanoviti dve rečni paroplovni družbi, eno na Labi, drugo na Donavi, pri čemer bo skušala pridobiti za nauk delnic bančni in industrijski kapital, ki je v nemških in madžarskih rokah.

## Pogled v bodočnost.

Sedanji mednarodnopolitični položaj Jugoslavije ni ugoden. O tem smo si na jasnem, posebno ko nas zunanje-politični dogodki od časa do časa pouče o tem, kar se žalibog ne godi preveč poredkem.

Glavni naš nasprotnik je Italija. Njo smo se navadili gledati kot najmočnejšo silo v naši bližini, kot ono velesilo, ki nastopa kot nekaj varuh in vrhovni gospodar v našem sosedsstvu.

Ta uloga Italije ni stara, saj datira še iz zlova centralnih držav. S tem da je razpadla Avstrija, je izginila iz Podonavja ona velesila, ki je bila vedno v stanju križati italijanske politične načrte na evropskih tleh.

Poglavje o vzrokih sedanje italijanske premoči v Podonavju in na Balkanu — tudi o tem bomo žalibog še čuli — je za nas prvovrstne važnosti. Kajti ono nam hkrati odpira perspektive za bodočnost.

Da je dobila Italija premoč v Podonavju, temu ni vzrok samo razpad stare habsburške monarhije, marveč tudi — poudarjen Nemčije in Rusije. Da bi se nahajali danes ti dve državi v stari moči, bi rimska politika ne imela mnogo govoriti izven meja Italije.

Kot gotovo moramo smatrati, da se prej ali slej restavrira obe ti dve državi. Kdaj, v kakli obliki in po kakem načinu, o tem je danes konkretno govoriti še težko, če ne naravnost nemogoče. Da pa nam na to ne bo treba predolgo čakati, o tem ni mogoče dvomiti, saj sta ruski in nemški narod po številu svojega prebivalstva najmočnejša v Evropi in bosta krize sedanosti vendarle relativno lažje prebolela.

Za nas osnovno vprašanje je, kam bosta ti dve državi obrnili težišča svojega vnanjepolitičnega zanimanja. Nemčija ima svoje neizprosne sovražnike na zapadu; tem se ima zahvaliti za svoj politični padec, in kar je še občutnejše, za svojo gospodarsko degradacijo. Ako hoče misliti na politično rehabilitacijo, mora po eni strani iskati si zaveznikov, po drugi pa delati na gospodarski obnovi. Slednjo pa ji more nuditi le vzhod, bodisi Podonavje in Balkan ali pa Rusija. Obnavljanje Nemčije se bo tedaj politično kot gospodarsko čutilo med prvimi tudi na naših mejah. Rusija je na svojih zapadnih mejah utrpela svoje največje teritorialne in tudi narodne izgube; njo bo zunanja politika po doseženih prvih fazah konsolidacije privela proti zapadu in če ne direktno pa gotovo indirektno tudi v našo bližino, predvsem vsled razmerja do Rumunije, Poljske, Carigrada, kar se bo čutilo tudi v Podonavju.

Tako se bodo v našem sosedsstvu križali nemški, ruski ter italijanski vplivi. Nastajala bo nova mednarodnopolitična grupacija z ozirom na te velesile, napram kateri bo morala zavzeti svoje stališče vsaka izmed držav med Adrijo in Baltikom, med Carigradom, Črnim morjem in Krkonošmi.

Katere koalicije bodo takrat smiselne, kateri skupini se bomo pridružili, o tem bo zavisna naša državna bodočnost. Takrat bo bila odločilna ura vprašanja naše mednarodnopolitične stabilnosti in takrat se bo odločilo, kaj nam je namenila usoda.

Čim bolj se bodo do takrat konsolidirale naše notranje-politične in gospodarske razmere, tem lažje bomo iztispli iz mednarodne, za nas po restavraciji Nemčije in Rusije nikakor ne neugodne situacije pozitivnih dobrin za našo lastno državo.

## PLEBISIT NA BURŠKEM.

Dunaj, 19. okt. (Izv.) Madžarska pripravlja na Burškem ljudsko glasovanje in navaja tamkašnje prebivalstvo, da se izreče zanjo. V vseh krajih so izdani letaki, ki propagirajo za Burško bodoče ime Lajta-Banaf.

## RADEK ZUNANJI MINISTER SOVJETSKE RUSIJE.

Riga, 19. okt. Glasom poročil iz Moskve ima biti Radek v najbližji bodočnosti imenovan namesto Čičerina zunanji ministrom sovjetske republike. To se ima izvršiti na pritisk levice komunistov.

## BRIAND VZTRAJA.

Pariz, 19. okt. V odgovoru na izvajanja poslanca Deadeta v poslanski zbornici, ki je vladi očital, da se, kakor l. 1913 in 1914 ne briga za nemško nevarnost, je dejal ministrski predsednik Briand, da je takrat predložil zbornici zakonski načrt o zopetni uvedbi triletne vojaške službe. Mir želi ohraniti kolikor mogoče dolgo in svetuje deželi, naj ne posluša provokacij, ki jih vsebujejo Deadetove besede. Na opombo posl. Leyreuxa, ki se je zavzemal za to, naj se začne z drugo politiko, ki budi različna od sedanjega, da se Nemčija prisili, da plača vojno odškodnino, je izjavil Briand, ako Nemčija ne bi sprejela ultimata, bi zasedli Poruhurje skupaj z zavezniški. Francija je imela tedaj voliti med to politiko in drugo. Država bi lahko apelirala na politiko vojne. Ministrski predsednik je naglašal, da se lahko vedno začne politika operacij, ki pa bo kršila določbe mirovnih pogodb. Toda ta politika bo Franciji naložila le nova bremena. Briand je nato poudarjal, da se je vlada povrnila k izvedbi versailleske mirovne pogodbe, ker politika pavšalne odškodnine ni dovedla do nobene cilja. Govornik je ugotovil, da je Nemčija doslej vse plačala, kar ji je naložila reparacijska komisija. Ker je Nemčija sprejela ultimatum in se tudi po njem ravna, ne moremo od nje več zahtevati. Stališče Francije je vse prej kot ošibljeno. Vpogleč letnika 1919 je izpolnilo vrzel. Nato se je Briand obrnil k Tardieuju in mu zaklical: »Drugo politiko lahko uporabljate. — Jaz smatram, da je za nas katastrofalna.«

## Borzna poročila.

Zagreb, 19. okt. Devize: Dunaj 9.75 — 9.90, Berlin, izplačilo 165 — 168, Budimpešta 38—39, Bukarešta 208 — 0, Italija, izplačilo 1105 — 1115, ček 1100 — 1110, London, izplačilo 1000 — 1005, ček 1095 — 0, Newyork, izplačilo 284 — 0, ček 282 — 283, Pariz, izplačilo 2030 — 2050, Praga 297 — 300, Švica, izplačilo 5300 — 5525. Valute: dolarji 277 — 280, avstr. krone 10 — 11, rublji 12 — 16, franc. franki 2000 — 2025, napoleonoidri 910 — 930, nemške marke 167 — 172, rom. leji 208 — 0, lire 1090 — 1095.

Beograd, 19. okt. Valute: dolarji 69.50, franc. franki 508, nemške marke 42, leji 52.50. Devize: Pariz 505, Praga 74, Dunaj 2.30, Berlin 40, Milan 274, Budimpešta 10.75.

Praga, 19. okt. Valute: marke 51.50, švic. franki 1782.52, lire 370, franc. franki 685.50, šterlingi 374.50, dolarji 131.15, leji 70, levi 62.50, avstr. marke 3, poljske marke 1.60, madžarske krone 12.10, dolarji 94.50.

Dunaj, 19. okt. Devize: Amsterdam 102.950 — 103.950, Zagreb 1088 — 1062, Beograd 4230 — 4250, Berlin 1747 — 1753, Budimpešta 413.50 — 416.50, Bukarešta 2195 — 2205, London 11790 — 11810, Milan 11715 — 11735, Newyork 3018 — 3022, Pariz 21905 — 21945, Praga 3147 — 3153, Sofija 1845 — 1855, Varšava 63.75 — 65.75, Curih 55775 — 55825. Valute: dolarji 2983 — 2987, bolg. levi 1845 — 1855, nemške marke 1757 — 1763, angl. funti 11690 — 11710, francoski franki 21805 — 21845, holandski goldinarji 102750 — 102850, lire 11515 — 11535, jugoslovanski dinarji (tisočaki) 4170 — 4190, (stotaki) 4140 — 4160, poljske marke 69 — 71, švicarski franki 55625 — 55675, češkoslovaške krone 3122 — 3128.

Curih, 19. okt. Devize: Berlin 3.05, Holandija 182.50, Newyork 542, London 21.10, Pariz 38.60, Milan 21.10, Praga 5.65, Budimpešta 0.70, Zagreb 1.80, Bukarešta 3.90, Varšava 0.12, Dunaj 0.35, avstr. krone 0.22.

## Albanci požgali 69 hiš na našem ozemlju.

Zagreb, 19. okt. »Riječ« poroča iz Beograda, da je minister za notranje stvari Pribičević danes sporočil, da so Albanci pri Tetovu napadli selo Tajmaši in požgali 69 hiš, tako da je zgorela vsa vas. Vlada je dovolila kot prvo pomoč 500.000 dinarjev. Sklenila je tudi ustanoviti posebno komisijo, ki bo preiskala zadevo in predložila vladi svoje poročilo.

Skadar, 19. okt. Po vesteh iz zanesljivega vira, je bila koncem preteklega tedna v Draču izkrcana ogromna množina orožja in streljiva, čigar vrednost cenijo na 20 milijonov lir. Tiranska vlada je izjavila, da je tako veliko vsoto Italija ostala dolžna Albaniji za zasedbo Valone in okolice.

Zagreb, 19. okt. »Večer« javlja iz Zbirana, da se na naši meji opaža zbiranje čet tiranske vlade. Med našimi in albanskimi predstražami je že prišlo do puškarenja.

Beograd, 19. okt. »Pravda« javlja, da se angleška vlada namerava z noto obrniti na našo vlado, italijanska pa na albansko, naj bi ustavili vpade na sedanje ozemlje. — List poroča dalje, da se bo na intervencijo angleške

vlade v Parizu revidirala iz stratežičnih ozirov albanska meja med Podgorico in Kastrati.

## ALBANSKE DEMONSTRACIJE PROTI ITALIJI.

Elbasan, 19. okt. Iz zanesljivega vira prihajajo vesti, da Italijanski komisar za Albanijo polkovnik Castoldi z vsemi silami nagovarja Albance, naj nas napadejo. Ta namera se mu bo morda posrečila, ker tvorijo večino članov tiranske vlade agenti Italije. — O vzrokih poslednjega nesoglasja v tiranski vladi se doznava iz zanesljivega vira: Albanski delegat pri zvezi narodov Fan Noli je zahteval od tiranske vlade, naj po vsej Albaniji priredi protestne shode proti Italiji, da Italija zapusti otok Saseno. Italofilski ministri niso hoteli sporočiti te zahteve svojim tovarišem in zaradi tega je skoraj nastala kriza v vladi. Kljub temu so se po deželi prirejala zborovanja, na katerih so v ognjevitih govorih napadali Italijo. Ljudstvo je svojemu ogorčenju dalo izraza v demonstracijah pred italijanskim predstavnistvom in pobilo nekaj šip.

## Zle posledice dvojne valute v državi.

Beograd, 19. okt. (Presbiro) V švicarskih finančnih in zasebnih krogih, zlasti v Curihu se širijo napačne vesti, da se pariteta naše krone in dinarja izpremeni v razmerju 1 : 3. Te vesti povzročajo, da tečaj dinarja neprestano pada. Relacija krone napram dinarju je definitivno določena v razmerju štiri krone za en dinar in velja za vso državo. Relacija se ne more na noben način iz-

premeniti, za kar tudi ni nobene finančno - tehnične možnosti. Vse te vesti se širijo samo zaradi tega, da vrednost dinarja še bolj pada in da bi ga potem brezvestneži cenje kupili. Finančno ministristvo je napravilo potrebne korake, da se take neresnične vesti več ne širijo in izpodbijajo na viru. — Iz kancelarije glavnega inšpektorata finančnega ministristva št. 10.950 od 12. okt. 1921.

## Sklepi zakonodajnega odbora o zdravniški službi.

Beograd, 19. okt. Danes dopoldne je imel zakonodajni odbor sejo, na kateri se je razpravljalo o poročilu tretjega odseka. Sprejeta je bila naredba o nagradah za zdravniške posle. — Po tej naredbi dobivajo zdravniki za vsako uspešno cepljenje po en dinar. Pri sodnih zdravniških poslih se določijo sledeče nagrade: za seciranje trupel 50 dinarjev in za seciranje izkopanih trupel 100 dinarjev, za ostale posle so odrejane posebne takse. Sprejeta je bila tudi naredba glede nameščenja okrožnih zdravnikov. Po tej naredbi se zdravnikom in absolviranim medicincem, ki so za vojne bili v vojaški službi, vračuna ta doba v predpisani enoletni rok v bolnicah. Zdravniki, katerim se vračunava ta čas, se morajo imenovati za uradne zdravnike. Vračunavanje se more vršiti le do konca leta 1921. Ravnotako so taki zdravniki oproščeni izpita iz zdravniške prakse in fizikatskega položaja. Zaradi odsluženja predpisane enoletne dobe v bolnicah po končanem študiju morajo ministar za narodno zdravje nastavitviti v bolnicah take kandidate kotčasne

sekundarne zdravnike z začetno plačo okrajnih zdravnikov in pravico do dražinskih doklad ter stanovanja in hrane v bolnici. Ako ne bi imeli stanovanja in hrane v bolnicah, se jim prizna pravica do dodatka v denarju, ki ga določi minister po krajevnih razmerah. V siromašnih ali drugače za službovane slabih krajev more minister za narodno zdravje dovoliti zdravnikom posebne doklade po krajevnih razmerah. — Naredba o osnovanju posebnih sanitetnih ustanov za raziskovanje nalezljivih boleznih in zdravniške pomoči je bila vrnjena odboru, ker jo je večina članov odseka odklonila. Odbor je nadalje sprejel predlog odseka, da se vrne ministru za narodno zdravje pravilnik o poslovanju v brivnicah, ker je to čisto upravna zadeva. Tudi zakonski predlog glede oproščanja carinskih taks in uporabe gotovih kreditov se je vrnil, ker ni bil predložen na kompetentno mesto. — Na prihodnji seji zakonodajnega odbora se bo razpravljalo o poročilu četrtega odseka.

## NARODNA SKUPŠČINA.

Beograd, 10. okt. Na današnji seji ministrskega sveta se je sklenilo, da se na jutrišnjem sestanku skupščine

odgodi seja na ponedeljek in da se na dnevni red stavi razprava zakona o centralizaciji uprave.

### Žalna manifestacija ljubljanske univerze.

Gospod rektor ljubljanske univerze prof. dr. Gregor Krek je otvoril večerajšnja prva sejo univerzitetnega sveta v tekočem šolskem letu s sledečim nagovorom:

Med počitnicami nam je došla pretresljiva vest, da je izidil junaški naš vladar Peter I. Osvoboditelj Svojo plemenito dušo.

Vsi se zavedamo nevenljivih zaslug, ki jih ima Njegova vzvišena oseba za našo mlado državo.

Vsi se zavedamo nevenljivih zaslug, ki jih ima Njegova vzvišena oseba za našo mlado državo.

Zato je naše neomejeno občudovanje visokih vladarskih čednosti in človeških vrtilin, ki so dičile Njegovo Veličanstvo, združeno z globoko našo hvaležnostjo, ki je porokinja, da ostanje spomin našega naroda na prvega jugoslovanskega kralja za večno nebriseno.

Slava! Slava!

### Obračun z JDS zaupniškim zborom.

V nedeljo se je vršil zaupniški zbor slovenske veje demokratske stranke. Danes leže pred nami poročila o tem zborovanju pred nami. Nestrpno se je pričakovalo obširen obračun dosedanje državne politike demokratske stranke.

Predevsem je treba omeniti poseben moment, ki igra pri takih zborovanjih važno vlogo. Mislimo na činitelj, s katerim bi bila voditeljja slovenskega demokratizma morala izkazati sposobnost za nadaljnjo voditeljsko vlogo.

Predvsem je treba omeniti poseben moment, ki igra pri takih zborovanjih važno vlogo. Mislimo na činitelj, s katerim bi bila voditeljja slovenskega demokratizma morala izkazati sposobnost za nadaljnjo voditeljsko vlogo.

od stranke preč. Tako psihološko ozračje je vladalo na zaupniškem zborovanju. Nadomestilo za to pa je nevednost in politična mistika.

Toda preidimo iz osebnega stališča na stvarne pomisleke. Demokratska stranka trka na prvi in kaže na ustavo, ki jo je podelila jugoslovanski državi.

Kaj pa je z agrarnim vprašanjem? Z agrarnim programom je demokratska stranka v dnevnih ustanavljanja mislila zadržati svojo moč v malega človeka.

Kaj pa z državno upravo? V organizaciji državne uprave smo se morali odločiti za zapad ali za izhod. Zapadna koncepcija pravi, da je za državo in za razvojno silo naroda največjega pomena, ako se državna uprava razčisti slehernega korupcijskega vplivanja političarjev, ako je njena strankarska samostalnost izven debate.

Kaj naj rečemo na finančnem polju? Te dni doživljamo tragične padce jugoslovanske krome. Draginski valovi pluskajo v široke mase in v uradštvo.

Ako so demokratski strankarji spravili denarstvo jugoslovanske države na rob propada, ako so za desetletja okužili notranji razvoj države z hrvatskim vprašanjem, ako so ustvarili nepregledno mero nezadovoljstva proti državi, ako so uvedli v državno upravo strankarsko zavisnost, ali so s tem delali za prospeh države, za njeno bo-

dočnost, ali so ustvarjali zgodovinske pogoje, da bo nekdo zavzela mesto velesile na obalah vzhodne Adrije?

### Hrvatsko-srbska razmejitve.

K našim razmišljanjem o razmejitvi med Srbi in Hrvatimi v Hrvatski-Slavoniji naj pristavimo še navedbe glede ostalih županij.

Tako je torej razmerje med Hrvatimi in Srbi v Hrvatski - Slavoniji. Oglejmo si sedaj še Dalmacijo.

Dalmacija v celoti je imela l. 1910 82,5 % Hrvatov in 16,31 % Srbov. Srbi so v treh okrajnih glavarstvih v večini in sicer na jugu v Kotorskem (61 %) in na skrajnem severu v okrajih Knin (53,8 odstotkov); slednja dva okraja mejita neposredno na srbsko južno Liko in na severozapadno Bosno.

S tem, da se je Radić postavil na stališče, da pomenijo volitve v konstituantno plebiscit za hrv. seljaško republiko, se je postavil za narodno načelo v smislu prirodnega prava in je hkrati v gotovem smislu zavrgel historično načelo, kljub temu, da se sklicuje na historično Hrvatsko in na njen sabor.

Ne bomo govorili o vseh težavah, s katerimi bi imela opraviti eventualna izvršitev takega načrta. Zato je stvar še mnogo premalo dozorela.

Zdi se nam tedaj, da se bo moral Radić prej ali slej, ako hoče ostati zvest svojevemu programu, sporazumeti za plemensko razdelitev Hrvatske - Slavonije.

Ne bomo govorili o vseh težavah, s katerimi bi imela opraviti eventualna izvršitev takega načrta.

Ne bomo govorili o vseh težavah, s katerimi bi imela opraviti eventualna izvršitev takega načrta. Zato je stvar še mnogo premalo dozorela.

izvedba sporazumnega načrta, kakor jo opisujejo dosedanje vesti, bi imela za posledice nič manj hude spore, kakor jih ima naša sedanja ustavna borba.

Tako nam preostane kot smiselna le ali razdelitev po modernih geografskih, gospodarskih ter prometnih vidikih, brez ozira na plemo in na historizem, kakor jo je predlagal n. pr. Smodlaka, ali pa pridržanje »historično - političnih individualitet. Razdelitev po plemenih, kakor ga zahteva Radićeva politika, direktno ali indirektno, pa vodi v zmedo, nezadovoljnost in medsebojni boj, toraj tja, kjer se nahajamo danes.

### Železnica Kočevje-Brod Moravice.

G. Horvat in g. Klodič sta si vzela edini cilj spodbiti Muslov projekt. Ker zadeva najbolj tangira mene, ki se s tem največ trudim, prosim tem potom oba gospoda, da si naj prideta ogledati izdelano traso, potem naj kritizirata.

Nikakor ne sme biti narodno premoženje prizadeto, zato ker se trije inženirji med seboj preklajajo, nekateri morda celo iz kruhorstva, najsvetejši momenti pa, kakor volja naroda in njega koristi bi ostali glas upijočega v puščavi.

Pripravljen sem trpeti stroške tega obhoda sam, če se mi ne bi podtikalo, da sem hotel podkupiti inženirje.

Poznam teren Kočevje-Brod Moravice-Vubovsko, Inkovdol, Zapeč, Nemška loka Kočevje-Crnomelj Ogulin, zato sem pripravljen gospode povsod prepeljati, potem naj se šele izreče sodba, kaj je prav in kaj ne.

Le na ta način bo naša pravna trasa in bo konec slepljenja naroda po časopisu ter mlatenja prazne slame.

Prezvel sem vodstvo trase in hočem vestno izpeljati svojo nalogo, naj bo potem rezultat tudi negativen, če imam krivične zahteve. Hočem pravega dela, ne zbadanja po časopisju.

### Ob obletnici izgubljene Koroške.

Leto dni. Obhajali smo žalostno obletnico, odkar so bili strti naši upi in nade.

Leto dni. Obhajali smo žalostno obletnico, odkar so bili strti naši upi in nade. Leto dni tihega trpljenja in gorja, doba poniževanja in krivic.

Leto dni. Obhajali smo žalostno obletnico, odkar so bili strti naši upi in nade. Leto dni tihega trpljenja in gorja, doba poniževanja in krivic.

Leto dni. Obhajali smo žalostno obletnico, odkar so bili strti naši upi in nade.

Leto dni. Obhajali smo žalostno obletnico, odkar so bili strti naši upi in nade. Leto dni tihega trpljenja in gorja, doba poniževanja in krivic.

Leto dni. Obhajali smo žalostno obletnico, odkar so bili strti naši upi in nade.

harmoniko, toda nad Avstrijo visi Damoklejev meč: Slepci, katerih dušno obzorje ne sega dalje nego do praga zakajene gostilne, katerih nagon išče najvišji užitek v alkoholu in surovem uživanju, se veseli in raduje nad »zmago«, med tem ko tisoči in tisoči revežev vsled pomanjkanja in strašne draginje gladujejo in hodijo razcapani okrog.

In sedaj obhajajo obletnico z razsipavanjem pod plaščem dobrodelnosti za invalide in sirote. Ironija! Kdo se spomni pri izbruhu razplamjenih strasti ubogih invalidov v Celovcu! Zaspeljeni so udarjeni z duševno temo. Vino teče po mizi, saj »Heimatsdienst« plača, on ima dovolj denarja, vsak je in pije zastoj, a invalidi gladujejo.

Vprašamo vas, demagogi, zakaj ste demoralizirali naš narod, zakaj ste mu ukradili dušo in ga napolnili s sovraštvom do samega sebe? Uropali ste ga ljubezni do domovine, vzeli ste mu narodni ponos, vse ste mu vzeli, da ste ga mogli zaslužiti.

O Koroška, ti biser Slovenije, kako globoko si padla! In ti ljudstvo zapeljano, si zadovoljno, z veseljem tlačaniš Germanu! Spomni se svojih ponosnih prednikov! Spomni se na ponosnega kmeta davnih vekov, ki se na Gosposvetskem polju ni ustrašil knezu raz prestol, dokler mu ni obljubil, da bo vladal pravično! Sedaj pa zaspeljeno ne vidiš, da padamo bliskovito v prepad, se veselisi in raduješ. Nemec ti je s kupljenim vinom kupil tudi dušo, postal si njegov suženj.

Mi pa obhajamo obletnico ob spominih. Usoda nas je združila, postal smo prijatelji, veže nas ista skupn vez. Vi pa, onkraj meje, ne zabite na nas! Naše Kosovo še ni maščevano!

### Moderni slovenački slikari.

(Opšta karakteristika.) Za poslednje tri godine imao sam prilike po raznim izložbama posmatrati slikarske radove najmlajjih slovenačkih slikara.

Napominjem odmah, da nekotji slovenački slikari imaju smisla za lepoto. Upravo taj smisao za lepotu doprineće ponajviše, da će u toku izvesnog vremena slovenačko slikarstvo zauzeti dostojno mesto na forumu svetske umetnosti.

Isto tako sam opazio, da slovenački slikari imaju dosta kultiviran ukus. To su dve vrlo dobre vsebine slovenačkih slikara.

U isto vreme valja mi hapomenuti i one stvari, što mi se nisu sviđele na slikama slovenačkih slikara. Tako slovenački slikari malo posmatraju a više izumevaju. Stvarajući dela oni i suviše misle na dominirajuće umetničke struje, u mesto da u samome sebi traže i nadju izraza svojim osećanjima.

Karel Capek: **R. U. R.** Busmann: Kam? Domin: V elektrarno. Tam so ljudje. Pripeljem jih sem. Busmann: Veste kaj, Harry? Rajši ne hodite tja. Domin: Zakaj? Busmann: Ino, zato, ker se mi zdi, da smo obkoljeni. Dr. Gall: Obkoljeni? (Hiti k oknu.) Hm, imate skoraj prav. Hallemeler: Hudiča, to gre pa hitro. (Od leve Helena.) Helena: Oh, Harry, kaj se godi? Busmann (plane kvišku): Klanjam se, gospa Helena. Čestitam. Krasen dan, kaj — Haha, še mnogo takih. Helena: Hvala, Busmann. Harry, kaj se godi? Domin: Nič, prav nič. Brez skrbi bodi. Prosim počakaj trenotek. Helena: Harry, kaj je to? (Pokaže oklic Robotov, ki ga je imela skritega za hrbtom.) Pri Robotih v kuhinji je bilo. Domin: Tudi tam že? Kje so? Helena: Odšli so. Okrog jih je toliko! (Tovarniške piščalke in sirene.) Fabry: Tovarne piskajo. Busmann: Poldne. Dober tek. Helena: Harry, se spominjaš? Sedaj je natančno deset let — Domin (pogleda na uro): Ni še poldan. To je gotovo — to bo najbrž — Helena: Kaj? Domin: Alarm Robotov. Naskok.

### Zastor. DRUGO DEJANJE.

Isti salon. V sobi na levo igra na klavir Helena. Domin četa po sobi. Dr. Gall gleda skozi okno, Alkvist pa sedi v fotelju in ima obraz zakrit z rokami. Dr. Gall: Nebeški Bog, to jih je prišlo! Domin: Robotov? Dr. Gall: Da. Stojte pred vrtno ograjo kot zid. Zakaj so tako ljuboz. To je ostudno oblegati z molkom.

Domin: Rad bi vedel, kaj čakajo. Vsak trenutek se mora pričeti. Doigrati smo, Gall. Alkvist: Kaj igra gospa Helena? Domin: Ne vem. Vadi nekaj novega. Alkvist: Ah, še vedno vadi? Pavza. Dr. Gall: Čujte, Domin, naredili smo brez dvoma napako. Domin (obstoji): Kakšno? Dr. Gall: Dali smo Robotom preveč enaka obličja. Stotisoč enakih obrazov je obrnjenih sem. Stotisoč brezizraznih spok. To je strašen sen. Domin: Če bi bil vsak drugačen — Dr. Gall: Bi to ne bil tako strašen pogled. (Se obrne od okna.) Sreča, da niso oboroženi. Domin: Hm (gleda z dalnogledom skozi okno). Rad bi le vedel, kaj razkladajo iz »Amelije«. Dr. Gall: Samo, če ne orožja. (Skozi tapetna vrata vstopi ritenski Fabry in vleče za seboj dve električni žici.) Fabry: Pardon — Položite žico, Hallemeler! Hallemeler (vstopi takoj za Fabryjem): Ul, to je ... Kaj je novega? Dr. Gall: Nič. Temeljito nas oblegajo. Hallemeler: Zabarikadirali smo stopenjice in hodnila. Fantje, imate malo vode? — Aha, tu je. (Piše.) Dr. Gall: Kaj bo s to žico, Fabry? Fabry: Takoj, takoj. Škarje! Dr. Gall: Kje naj jih vzamem. (Išče.) Hallemeler (stopi k oknu): Petsto zlodjev to se jih je nateplo! Poglejte! Dr. Gall: Zadoščajo toaletne? Fabry: Sem z njimi! (Prestriže žice električne svetilke na mizi in spoji svoje žice.) Hallemeler (pri oknu): Vi nimate lepega razgleda, Domin. To diši nekako — po smrti. Fabry: Gotovo! Dr. Gall: Kaj?

Fabry: Električen tok. Sedaj lahko vsa vrtno ograjo napolnimo s tokom. Kdor se je potem dotakne, strelal Vsaj toliko časa, dokler so naši tam. Dr. Gall: Kje. Fabry: V elektrarni, učeni gospod. Upam vsaj — (gre k kaminu in prižge majhno električno žarnico). Hvala Bogu, še so tam. In delajo. (Ugasne.) Dokler ta gori, je dobro. Hallemeler: Te barikade so tudi dobre, Fabry. Hoča, kaj igra gospa Helena? (Gre k vratom na levi in posluša. Iz tapetnih vrat pride Busmann, nosi ogromne trgovske knjige in se spotakne ob žico.) Fabry: Pozor, Bus! Pozor na žice! Dr. Gall: Halo, kaj nosite? Busmann (polaga knjige na mizo): Glavne knjige, dečko. Rad bi zaključil svoje račune, predno — predno — I no, letos ne bom čakal z bilanco do novega leta. Torej kaj je? (Gre k oknu.) Saj tam je popolnoma tiho! Dr. Gall: Ne vidite ničesar? Busmann: Ne, samo veliko modro ploskev, ko da je mak raztresen. Dr. Gall: To so Roboti. Busmann: Ah tako. Škoda, da jih ne vidim. (Sede k mizi in odpre knjigo.) Domin: Pustite to, Busmann. Roboti skladajo iz »Amelije« orožje. Busmann: No in kaj? Kako naj jaz to preprečim? Domin: Tega ne moremo preprečiti. Busmann: Torej me pustite računati. (Se loti dela.) Fabry: Še ni končano, Domin. Mreže so napolnjene z sto volti — Domin: Čakajte. »Ultimus« je nameril na nas topove. Dr. Gall: Kdo? kdo? Domin: Roboti na »Ultimu«. Fabry: Potem, seveda — potem je seveda končano za nas, fantje. Roboti so izvežbani za vojno. Dr. Gall: Mi bomo torej — Domin: Da. Neizbežno.

Pavza

Slovenački slikari više se povode za estetičnim i autogou'om, za kapricioznom finoćom, koja odgovara gour- met-ukusu fino obrazovane publike a...

Većina slovenačkih slikara stvara razumom a ne dušom i osećajima. Radi toga opažamo na radovima tih slikara neku dosadu...

Pošto stvaraju razumom a ne dušom i osećajima, to u radovima tih slovenačkih slikara mesto prave umetnosti prevladuje veština mesto temperamenta...

Slovenački slikari ne sneju se više povoditi za novotarijama. Ne sneju služiti modi. Moraju ići svojim rođenim putem...

Dnevne vesti.

Slovenija za državno posojilo. Po dosadašnjih obračunih se je podpsalo u Sloveniji čez 34 milijonov dinarjev državnega posojila...

Pridobitev državljanstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev po tistih, ki so imeli in ki imajo sedaj domovinsko pravico na ozemlju ogrske polovice bivše Avstro-Ogrske monarhije...

Za vpolkojence državnih železnica. Za postajo Naklo se vnovič razpisuje služba železniškega oskrbovalca (agenta)...

Občina Kastav v Istri (Jugoslavija) bi kupila več vagonov krompirja, fižola, repe, zelja, otrobov, koruze, moke za prehrano svojega ljudstva...

Draginja in stanovajska naredba. Ministrski svet je v svojih sedaj 18. t. m. razpravljati tudi o uredbi pobujanja draginje in o spremembi stanovajske naredbe...

Bivši bavarski kralj umrl. 18. t. m. je umrl na svojem gradu Sarvar na Madžarskem bivši bavarski kralj Ludvik.

Popravek. V večeršnjem »Jugoslaviji« se je v upit nar. posl. Brandner - ja na fin. min. Kumanudija vrnila pomota...

Fašisti v Jugoslaviji. V resnici hvale vredna je notica v predzadnji nedeljski številki Vašega cenil. lista, kjer pojasnjujete razmere pri tukašnji podružnici fašistovske zavarovalnice...

Stevilo samomorov in utolev leta 1920. v Sloveniji. Umorov in ubojev je bilo 64, ubitih je bilo 39, ustreljenih 13, zabodenih 7 oseb, zavratno umorjenih 2 osebi...

očima posmatrati prirodu i ljude. Moraju svoje iskrene osecaje i nešto od svoje vrele krvi unositi u svoja dela...

Slovenački slikari mogu biti idealiste, realiste, naturaliste, klasiciste, poetičtiste, mogu biti obožavatelji svetla, lepili tonova i »svetilih linija«...

Ja sam potpuno ubedjen, da će snažna slovenačka zemlja, što je dala svetu jednog Ivana Cankara — tu krupnu i snažnu slovenačku dušu, dati svetu i jednog slikara — jednog čoveka krupne i snažne duše...

Pavle Lagarić.

Pri njihovih generalnih ravateljstvih v Trstu ni niti jednega Slovenca v službi — zadnji je bil odpuščen pred letom, ko so začeli v Trstu »čistiti« slovenski živelj...

Zalutav občinskega odbora. — § 104. Na nedeljo 14. avgusta se je zbralo v Sulem dolu v gostilni pri časi vina več občinov med njimi tudi nekaj občinskih odbornikov...

Ukradena koleca. Dne 2. okt. sta ukradla dva dotedaj še neznana tatova iz pred Sokolskega doma v Radovljici dve koleci in sicer last Ivana Azmana...

Popravek. V večeršnjem »Jugoslaviji« se je v upit nar. posl. Brandner - ja na fin. min. Kumanudija vrnila pomota...

Občina Kastav v Istri (Jugoslavija) bi kupila več vagonov krompirja, fižola, repe, zelja, otrobov, koruze, moke za prehrano svojega ljudstva...

Draginja in stanovajska naredba. Ministrski svet je v svojih sedaj 18. t. m. razpravljati tudi o uredbi pobujanja draginje in o spremembi stanovajske naredbe...

Bivši bavarski kralj umrl. 18. t. m. je umrl na svojem gradu Sarvar na Madžarskem bivši bavarski kralj Ludvik.

Fašisti v Jugoslaviji. V resnici hvale vredna je notica v predzadnji nedeljski številki Vašega cenil. lista, kjer pojasnjujete razmere pri tukašnji podružnici fašistovske zavarovalnice...

Stevilo samomorov in utolev leta 1920. v Sloveniji. Umorov in ubojev je bilo 64, ubitih je bilo 39, ustreljenih 13, zabodenih 7 oseb, zavratno umorjenih 2 osebi...

V Litli bo predaval vsučiliški profesor dr. Fr. Hešič v nedeljo zvečer: »Kako smo postajali Slovenci in kako postajamo Jugoslovenci in ne, kakor je bilo prvotno objavljeno o svojem potovanju po jugu naše kralevine«.

Oriente mednarodna, trgovsko-speđičijska in skladišna d. d. v Mariboru, daje v javno subskripcijo 1 milijon dinarjev: ustanovitev te družbe je bila odobrena od ministra za trgovino in industrijo...

Ljubljana.

Francosko predavanje g. J. Bourgoina se vsled nenadnih zaprek ne vrši danes in se preloži na poznejši čas.

Pojasnilo. Ker se širijo po mestu govorice, da so plačali kubanski kozaki S. K. Iliriji v Ljubljani za dne 9. t. m. prepuščen jim sportni prostor v svrhu proizvajanja kozaskih točk na konjih baje 20.000 kron...

Težinski zdravstveni izkaz. V dobi od 9. do 15. t. m. je bilo v Ljubljani 25 porodov (12 dečkov, 13 deklic). Umrlo je v istem času 20 oseb (12 moških, 8 žensk), med temi 6 domačinov in 14 tučev.

Kdaj bo konec? Upravičeno se lahko vprašamo, kdaj bo konec naših potrpežljivosti in naši mladinosti, kajti povdariti moramo, da smo res mladinči in skrajni čas je, da se to mladinosti iznebimo...

Tatvina na glavnem kolodvoru. Ivani Varčon, zasebnici iz Dobrave je izmaknila na glavnem kolodvoru nepoznata tatava — navidez mlado slabo oblečeno dekle — nov plašč, vreden okrog 4000 kron.

Izpostavljeno dete v Nunki ulici — kaznovana mati. Svoječasno smo poročali, da je našel v vokalju v Nunki ulici narednik Rožanec v papir zamotanega novorojenčka, ki je še živel.

Ukradena koleca. Dne 2. okt. sta ukradla dva dotedaj še neznana tatova iz pred Sokolskega doma v Radovljici dve koleci in sicer last Ivana Azmana...

Popravek. V večeršnjem »Jugoslaviji« se je v upit nar. posl. Brandner - ja na fin. min. Kumanudija vrnila pomota...

Občina Kastav v Istri (Jugoslavija) bi kupila več vagonov krompirja, fižola, repe, zelja, otrobov, koruze, moke za prehrano svojega ljudstva...

Draginja in stanovajska naredba. Ministrski svet je v svojih sedaj 18. t. m. razpravljati tudi o uredbi pobujanja draginje in o spremembi stanovajske naredbe...

Bivši bavarski kralj umrl. 18. t. m. je umrl na svojem gradu Sarvar na Madžarskem bivši bavarski kralj Ludvik.

Fašisti v Jugoslaviji. V resnici hvale vredna je notica v predzadnji nedeljski številki Vašega cenil. lista, kjer pojasnjujete razmere pri tukašnji podružnici fašistovske zavarovalnice...

Stevilo samomorov in utolev leta 1920. v Sloveniji. Umorov in ubojev je bilo 64, ubitih je bilo 39, ustreljenih 13, zabodenih 7 oseb, zavratno umorjenih 2 osebi...

Slovinci, ki so vsaj govorico ljudstva umeli in ljudstvo je umelo nje. Tako se je dalo še nekako izhajati kljub vedno novim odredbam. Straže — pazniki so gledali, da so zadostili predpisom in da so obenem slihalji za ljudstvom...

Banke nas samo iznabavljajo, zaslužili pa ne dajo nič obrtnikom — ampak samo svojim prijateljem verižnikom. To se povdarja dan na dan. Neke mariborske banke, ki je iz obogatela, naroča tiskovine iz Gradca, da si lahko dobila od mariborskih tiskarn iste tiskovine po isti ceni...

Srbji so krivi, da je železničar mizar Simon Žizek v nedeljo našel pot v luknjico. Možakar je malo preglombo pogledal v kupico, napolnjeno z letošnjo kapljico. Domov grede mu je bila pot seveda preozka...

Tatvina vojaškega kruha. Varnostni organ je včeraj ponoči ustavljal 23 letnega krojaškega pomočnika Josipa Milošiča iz ptujske okolice, ker je nesel v nahrbtniku 12 lihebov vojaškega kruha...

Zagonetna avtomobilska nezgoda. V torek zvečer se je med Bohovo h. Slivnico v bližini Maribora pripetila avtomobilska nezgoda. Rešilni oddelček, ki je bil o tem obveščen, se je takoj z avtomobilom podal na lice mesta...

JAVNI SHOD PROTI DRAGINJI. Vseh javnih nameščencev in upokojenecv se bo vršil v petek, dne 21. t. m. ob 19.30 (pol 8) v veliki dvorani hotela »Union«.

Maribor. Shod upokojenecv, vdov in sirot se vrši dne 30. oktobra ob 2. uri popoldne v prostorih restavracije »Halbwiedl v Jurčičevi ulici«.

Dobava električnega toka se prekine v nedeljo, dne 23. t. m. od 6. ure zjutraj do 10. ure dopoldne, naker se abonenti že sedaj opozarjajo.

Obmejne »prijetnosti« so postale zadnje čase, odkar so zastražili državno mejo Wranglovci, že neznosne za naše ljudstvo. Že do sedaj je bilo malo stalnosti in veliko stitnosti pri prometu preko državne meje...

Sumljiva novevalca. V noči od 17. na 18. t. m. je prenočil v gostilni »Wilson« na Aleksandrovi cesti parček, ki se je prijavil pod imenom Ivan Schuster z ženo iz Dunaja...

Novi štolski knjiga. Oddelek za prosveto in vere je odobril novo knjižno srednje stopnje za 3 in 4. učno leto »Francoski jezik« Spisal jo je prof. Friderik Juvantič, založila in tiskala pa Učiteljska tiskarna, ter stane 15 dinarjev.

Književnost in umetnost. Nova štolska knjiga. Oddelek za prosveto in vere je odobril novo knjižno srednje stopnje za 3 in 4. učno leto »Francoski jezik« Spisal jo je prof. Friderik Juvantič, založila in tiskala pa Učiteljska tiskarna, ter stane 15 dinarjev.

Celle. Ljudsko vsučilišče v Celju. V ponedeljek se je vršilo ob obilnem obisku v risalni meščanske šole peto predavanje ljudskega vsučilišča. Predaval je gosp. ravnatelj Beno Seranjik »o vzbujanju električnih sil«.

Stanovanjski najemniki, pozor! Zaradi neznosne stanovanjske krize in brutalnega postopanja hišnih posestnikov napram najemnikom, se je v Celju ustanovila najemniška organizacija, katera ima namen zastopati najemnike in gledati, da olejša kolikor mogoče stanovanjsko budo.

Cesta od Rebenschegga do Voglatne. To cesto smo v vašem cenil. listu že večkrat kritizirali. Pod viaduktom je toliko nesnage, da se človeku, ki mora pasirati to pot, zdi, kakor bi brodil po kakšni greznici.

Celjska cinkarna. Ko so letos svečana meseca ustavili delni obrat z motivacijo, da ni naročnikov na izdelke, se je kmalu pokazalo, da to ni resnica. Kakor hitro se je zmanjšalo število delavcev, je bilo dovolj naročil, posebno na cinkovo pločevino.

Ptuj. Zakaj so hoteli imeti ptujski Jdsari na vsak način za župana dr. Senčarja? Samo za to, da bi se prikrilo novemu občinskemu svetcu nerodnosti, ki so se in se še vršijo pri mestni upravi pod njihovim vodstvom.

Gledališče in glasha. Iz gledališke pisarne. V četrtek 20. t. m. odpade v dramskem gledališču predstava »Komedija zmešnjav«, ker je izrazile vodilne vloge za dalje časa obolele.

Književnost in umetnost. Nova štolska knjiga. Oddelek za prosveto in vere je odobril novo knjižno srednje stopnje za 3 in 4. učno leto »Francoski jezik« Spisal jo je prof. Friderik Juvantič, založila in tiskala pa Učiteljska tiskarna, ter stane 15 dinarjev.

Književnost in umetnost. Nova štolska knjiga. Oddelek za prosveto in vere je odobril novo knjižno srednje stopnje za 3 in 4. učno leto »Francoski jezik« Spisal jo je prof. Friderik Juvantič, založila in tiskala pa Učiteljska tiskarna, ter stane 15 dinarjev.

Književnost in umetnost. Nova štolska knjiga. Oddelek za prosveto in vere je odobril novo knjižno srednje stopnje za 3 in 4. učno leto »Francoski jezik« Spisal jo je prof. Friderik Juvantič, založila in tiskala pa Učiteljska tiskarna, ter stane 15 dinarjev.

Književnost in umetnost. Nova štolska knjiga. Oddelek za prosveto in vere je odobril novo knjižno srednje stopnje za 3 in 4. učno leto »Francoski jezik« Spisal jo je prof. Friderik Juvantič, založila in tiskala pa Učiteljska tiskarna, ter stane 15 dinarjev.

Književnost in umetnost. Nova štolska knjiga. Oddelek za prosveto in vere je odobril novo knjižno srednje stopnje za 3 in 4. učno leto »Francoski jezik« Spisal jo je prof. Friderik Juvantič, založila in tiskala pa Učiteljska tiskarna, ter stane 15 dinarjev.

Književnost in umetnost. Nova štolska knjiga. Oddelek za prosveto in vere je odobril novo knjižno srednje stopnje za 3 in 4. učno leto »Francoski jezik« Spisal jo je prof. Friderik Juvantič, založila in tiskala pa Učiteljska tiskarna, ter stane 15 dinarjev.

Književnost in umetnost. Nova štolska knjiga. Oddelek za prosveto in vere je odobril novo knjižno srednje stopnje za 3 in 4. učno leto »Francoski jezik« Spisal jo je prof. Friderik Juvantič, založila in tiskala pa Učiteljska tiskarna, ter stane 15 dinarjev.

Književnost in umetnost. Nova štolska knjiga. Oddelek za prosveto in vere je odobril novo knjižno srednje stopnje za 3 in 4. učno leto »Francoski jezik« Spisal jo je prof. Friderik Juvantič, založila in tiskala pa Učiteljska tiskarna, ter stane 15 dinarjev.

Razne vesti.

Samomor vsled previsokega davka. V telefonski sobici kavarne „Donau“ na Dunaju se je ustrelil Maks Marchfeld, lastnik nekega podjetja. Konča si je življenje zato, ker se mu je naložilo preveč davka. Postal je melanholičen in končno je plačal davek s svojo lastno krvjo.

Lopovi v aeroplani. V novjšem času se modernizirajo tudi lopovi. Da bi mogli izvesti svoje nepošteno namene, uporabljajo najmodernejša sredstva, med njimi tudi aeroplane. Tako poroča „Chicago Tribune“, da so prišli lopovi v neko mesto v Antariju, ukradli tam 150 zabojev likerja, katere so v aeroplanih prenesli v motorne čolne. Enega od teh zabojev so našli redarji in govori se, da so enemu izmed banditov že na sledu. Ljudem torej odsej preti nevarnost celo iz zraka. Do sedaj smo bili pri vseh krizih in težavah varni vsaj pred zračnim neprijateljem.

Velika vročina v Londonu. Iz Angleske prihajajo vesti, da je tam tolika vročina, kakršne ne pomnilo niti meseca oktobra prešlih let. Pred par dnevi so imeli v Londonu 84 stopinj Fahrenheita, kar znači toliko, kakor 28 stopinj Celzija. Kakor se vidi, se Angleži nikakor ne morejo sprizniti z vročino, ki letos splošno vlada po svetu. Tudi pri nas je bilo zadnje dni precej gorko, a okoli poldneva je pa bila prava letna vročina.

V Budimpešto so prispelo milijarde. Pred par dnevi je v Budimpešto dospel neki blagovni parobrod, na katerem se je nahajalo tudi pol milijarde ogrskih kron, ki so bile narejene v Zürichu pri tvrdki Orel Füssli. Denar so izdelali vojaki, v banki pa je sestavljen protokol o prejemu tega denarja, ki bo uporabljen za podporo javnih uradnikov. Škoda le, da je ta denar madžarski, torej zelo malo vreden.

Stradajoči otroci v Rusiji. Število stradajočih otrok v guberniji Samara znaša 1.160.000, od katerih se nahaja 95% na deželi. 60.000 otrok so nastanili v domovih, 100.000 so jih odposlali drugam. Milijon otrok pa še čaka na pomoč.

Kako je sestavljena vlada delavcev in seljakov na Ruskem. Delavska vlada v Rusiji je takole sestavljena: V načelništvu je 22 uradnikov, in sicer 3 Rusi, 1 Gruzinac, 1 Armenec, 17 židov. Vojni komisariat tvorijo: 1 Nemec, 8 Litvincev, 34 židov, a Rusi ni niti enega med njimi. Komisariat za notranje reči je sestavljen takole: 2 Rusi, 1 Poljak, 3 Armenci, 2 Nemca, 11 Litvincev, a 45 židov. Komisariat za vnanje reči tvorijo: 1 Rus, 1 Armenec, 1 Litvinec, 1 Nemec, pa 13 židov itd. Med njimi ni niti enega delavca, ampak pretežno večina židov. Pri boljševikih imajo največ ugleda in veljave — židje. Zalostno, žalostno!

Amerika je naročila volneno blago v Evropi. Družba Wool Company v Bostonu je sklenila s 35 nemškimi, avstrijskimi in češkoslovaškimi tvornicami za volnena izdelke pogodbo za dobavo volnenega blaga, ki ji bo prišlo jako poceni po ameriški dolarski valut.

Naročajte „Jugoslavijo“!

Pokralina.

Hrastnik. — Največji siromaki v hrastiški dolini so brezdomno našli mesarji. — Le-ti so pred tedni pokupili v Hrastniku in okolici najlepšo živino, ter jo potem na sejmu v Laškem prodali italijanskim prekupekvalcem za samo malenkosten dobiček — 6—8 tisoč kron pri paru volov. — (Kupili so po 16—18 kron za kg žive teže, prodali pa po 24—26 kron). — Le z največjo težavo sta usla gg. L. in G. na imenovanem sejmju roki pravice, ki bi jih enako celjskemu Rebenschegu prišla za ušesa pred sodiščem. Za »knape« so seveda dobre hrvatske buše in stare krave, za kojih, od starosti že črno meso, pa tudi ni treba nobenih maksimalnih cen. — (Večkrat se takih primanjkuje; mesarji se pa zgovarjajo, da ni živine, da »gor plačajo« itd.). — Pozivljamo merodajno oblast, da malo bolj gleda na prste tem »revezem«. (Poskrbi naj, da bo vsak mesar imel vsaj »dno« na svojem žepu!).

St. Pavel pri Preboldu. Tukaj se nahaja neki trgovec (ime za enkrat zamočimo), ki prav rapidno navija cene živilih in sicer s tem, da ra svoji trgovini izošeča tablice: »Tukaj se kupuje jajca po 5 K komada. To je za naše razmere vsakakor pretirano. Opozorjamo sodišče za pobijanje druginje, da nemudoma stori svojo dolžnost.

Rogaška Slatina. (Politika demokratičnega župana Bizjaka.) Ob zaključku letošnjih sezije se je vršila na Slatini v meščanski sobi zdraviliške restavracije skupna večerja, ki jo je pripravila demokratiška klubica po prizadevanju župana. K tej prireditvi so bili vabljeni samo »narodni« in »nemščanski« demokrati (Slatinska špičarska klubica) in pa tudi nekaj nemščarskih »jugarjev«. Za druge ljudi ni bilo prostora k tej skrbno zbrani družbi.

Demokrati namreč grozijo, da bodo pognali iz Slatine vse, kar ne gre z njimi. Na njih mesta pridejo najbrž nemščarski demokrati. Demokrati na Slatini tudi ne moti, da morajo na čast ravnateljevi soprog — ki je pristan Nemka — cel večer okolu in zavoljo nje nemčuriti. Oficijelno napitnico je imel Bizjak. Slavil je spozrazum in skupno uspešno delovanje prerajene občine z zdraviliškim ravnateljstvom. Začasni ravnatelj dr. Šter je v odgovoru pohlevno pritrjeval in pokadil Bizjaku. Ker se je ta prireditve brez posebnega navdušenja končala, se po Slatini govori, da ji bo sledila boljša. Najbrž je takrat družbi manjkal veliki prijatelj in svetovalec demokratov, slavni Pirkmajer iz Ptujja, da napravijo pozneje skupno slavlje. Ker je še premalo nemčurstva in tudi demokratstva na Slatini, pomagaj z sklenjenim občinskim sklepom »proste zdravniške konkurence« Bizjak odstavljenu zloglasnemu kopališkemu zdravniku dr. Simonitschu nazaj na Slatino in pa tudi večnemu kandidatu za ravnateljsko mesto dr. Gregorčiču, da dobi zaenkrat vsaj naslov kopališkega zdravnika, dokler se mu ne posreči izpodrinuti ravnatelja, ali pa vsaj okrožnega in kopališkega zdravnika dr. Tresta. Ker nepriljubljenega župana Bizjaka drži po koncu le še demokratska stranka, zato mora lepo ubogati glavnega demokrata nadpodstarja Fabianija in bo moral protežirati tudi Gregoriča, ki je rad na uslugo Fabianiju in ga veže z njim čim večje prijateljstvo. Ni bodi temu, da je bil Bizjak precej sovražen Fabianiju, ker ni mogel prenašati njegove zopetne ošabnosti in visokosti. Slednji je moral tudi njemu podati roko in se mu bo moral klanjati. Ista usoda je doletela svoj čas bivšega gerenta nadečitelja Gliniškega zoper kojega imenovanje za Slatino je delal Fabiani svoj čas z vsjo silo. Odkar je izšla nova stanovniška naredba se tudi ugiblje o posebni redkosti na Slatini. Bizjak kot zakupnik zdraviliške parne pekarne in fabrikant raznovrstnih vafelnov, keksov in »redkosti« plačuje namreč s stanovanjem vred tako sramotno najemnino, da glede iste lahko konkurira z stanovalcem, ki ima drugod stanovanje iz dveh do treh s-b. Svetujemo zdravstvenemu odseku zadeco revidirati, ker se nad to sramotno najemnino po pravici spoddikajo vsi drugi najemniki in podjetniki na Slatini. Enaka pravica za vsel Bizjaku, ki danes na Slatini bogati, greben zelo raste, za županstvo mu je pa bore malo brige.

Zavedni Jugoslavoani v Mozirju? Minuli teden sem potoval po Savinjski dolini in se ustavlil pri tej priliki tudi v slov. Mozirju. Nepriznakoano sem bil razočaran, ko mi neki gospod pripoveduje o sedanjih tamošnjih razmerah. Slovensčina je gotovim boljšim krogom skoroda tuji jezik. Izogibljejo se je, če le morejo, dasiravno so rodom Slovenci. Zelo jim ustreže, če govoriš z njimi nemško — če švabčariš. Gorje ti, če spoznaš v t-tobi serbofila. Čim bolj se kažeš avstrofila tem prej dosežeš svoj namen in boš gotovo protiziran. Drugim marsikaj očitajo, sami si pa neznajo očistiti svoje umazane avstrofilske duše. Da, celo nemški napisi so nad vrat. Gospodarska lista je nosita pri volitvah razne Uhmacherje, Handelsmannne itd. Gospoda, skrajni čas je, da se tudi v Mozirju zavestno dolžnostih poštenega Jugoslavena. Popotnik.

Šolstvo. V Prekmurju je 93 osnovnih šol in 2 meščanski šoli. Osnovne šole imajo 175 razredov in 5 paralele, meščanski šoli pa 7 razredov. Učencev je na osnovnih šolah 15.770, na meščanskih šolah pa 103. Učnih moči je na meščanskih šolah 70, na osnovnih pa 153 ter manjka še 30 učnih moči, a sedaj ima vsaka učna moč 104 otroke. Ker bo novi šolski zakon predpisal za enega učitelja samo do petdeset otrok, bo treba število učiteljsva podvojiti. Med šolami pa je tudi več enorazrednic, ki jih bo treba razširiti, ker novi šolski zakon sploh ne bo poznal enorazrednic.

Razmejitevna komisija napram Madžarski je svoje delo končala, sedaj pridejo inženjerji, ki bodo postavljalimajnike.

Dramatičnim društvom in odsekom. Pod skromnim naslovom »Diletantski oder« navodila, se nam obeta strokovna knjiga, ki jo že vnaprej pozdravljamo z odkritim veseljem. Saj bo ta knjiga postala brez dvoma vademecum vsakega diletanta, vsakega ljubitelja gledališke umetnosti. S to knjigo bo dobilo vsako dramatično društvo in vsak dramatični odsek takorekoč strokovno podlago za uspešen razvoj in napredek. Vsakemu društvu, pa tudi vsakemu poedinemu igralcu ali režiserju bo s temi navodili dosejanje delo za polovico olajšano in bo na vsako vprašanje, ki ga danes ne ve kako primerno rešiti, našel v knjigi obširen strokoven odgovor. In tako

ne bo samo iz vidika praktične potrebe ampak tudi iz kulturnega vidika pomenila ta knjiga velik napredek za diletantske odre.

Vesolja do igranja in do odra sploh je pri nas povsod dovolj — to pričajo nesevelna dramatična društva oz. odseki. Skoro povsod pa so priveditelji več ali manj samouki, sicer navdušeni za lepo umetnost, a manjka jim trdna podlaga za njihovo dobro voljo. To podlago pa jim bodo nudila »Navodila«, na podlagi katerih bo vsaka predstava naštirana res temeljito in vsestransko ter bo tako nudila kulturne užitek. V tem je ona velika kulturna vrednost te knjige, ki ne sme manjkati v nobenem našem dramatičnem društvu, celo ne pri nobenem diletantu, ki resno misli z umetnostjo!

V desetih odstavih razpravlja avtor o izbiri iger, zasedanju vlog, vajah, režiserju, oderskem jeziku, predstavi, maskiranju, aplavzu, kritiki in gledaliških dvoranah tako strokovnjski in izčrpno, vendar poljudno in pregledno, da bo knjiga res odvajarja svojemu namenu, kakor doslej malokatera. Pisana je z vročo gledališko krvjo in z iskreno ljubuzenjo do gledališke umetnosti in do naših odrov. Zato upravičeno pričakujemo, da bo našla med našimi številnimi diletanti mnogo odemalcev.

Isto velja tudi za Emil Navinškova strokovna navodila za šminkanje »Le-pa maska«, ki so istotako primerna in potrebna vsem našim odrom in po kateri bodo le-ti ravno tako s pridom segali kakor po Skrbinškovem »Dile-tantskem odru«. Obe knjigi izideta že koncem oktobra in skoro gotovo ne bosta presegalci cene K 40.—, ter bo torej spriče to nizke cene pač vsakomur mogoče, nabaviti si jih. Opozarjamo tudi na to, da bi založništvo p. n. društva zelo ustregla, ako bi naročila za svoje članstvo skupno in bi bilo v slučaju večjih naročil mogoče dovoliti tudi nekaj popusta. Vsa naročila naj se naslove na »Založbo Zvezne tiskarne«, Marijin trg 8, v Ljubljani.

Komunistične koncesije kapitalizmu.

Ljlenin pravi v svoji brošuri o novem gospodarskem načrtu sledeče: »Korak za korakom, ped za pedjo, drugače je nemogoče dvigati se po tako težki poti, v tako težkem položaju.«

S temi besedami je Ljlenin povedal ono veliko razliko med boljševizmom v revoluciji in boljševizmom v današnji evoluciji. Preje niso poznali mirne, razvojne poti in evolucije, ampak le en mah in vse se mora prevrtniti iz kapitalističnega sistema v komunistični družabni red. A sedaj odstopajo od svoje stare metode, ker so razpadle industrija in sploh vse panoge narodnega gospodarstva.

V začetku meščanske vojne se je začela prava nacionalizacija industrije. Deloma po principu njihovega teoretičnega programa, deloma po nemškem primeru. Nemčija je za časa vojne večji del svoje industrije začasno podržavila, deloma vzele pod ostrejšo kontrolo, da na ta način centralizira in bolj sistemati-zira industrijsko delo. Temu koraku se ima zahvaliti za velik del svoje moči. Seveda pri tem ni popolnoma zanemarila inicijative posameznikov.

Temu primeru je sledila tudi boljševiška Rusija, a šla je predaleč. Inicijativa posameznikov sploh ni prišla do veljave; vse je bilo vertikalno centralizirano in sistematičnizirano brez posebnih ugodnosti pri dobrem in kvalificiranem delu. Vsak je dobil svojo plačo pa če je delal pridno ali lenuharil, ali pa sploh ni delal.

Pri vsej tej operaciji je bil pri boljševikih merodajen še čisto materialistični moment, da je ideologija mase popolnoma odvisna od sistema delavnega procesa. Pri obstoječem buržoaznem sistemu delavnega procesa namreč vsakemu računa le na svoj dobiček pri kolektivno-državnem sistemu delavnega procesa se ideologija delavca spremeni v toliko, da on ne dela več v svoj dobiček, ampak se trudi z velikim veseljem za vso kolektivno, ki mu pač s svoje strani da vse, kar on potrebuje.

To strogo materialistično naziranje se je razbilo ob kamenju. Delavec je delal le radi svojega zasluška, za svoj korist. Kakega višjega cilja ni imel in bilo mu je vse eno, kako se godi državi samo da je on doLil svojo plačo. Osebnost koristi od dobrega dela ni imel in vsled tega je vsa industrija popolnoma propadla, ker se ni nihče trudil, da bi delal dobro. Ker ni dobil dovolinega ekvivalenta za svoje delo, je zapustil tovarno in si je vzela delo, ki mu je dajalo ekvivalent in pri tem mogel svojo inicijativo prosto uporabljati in kjer je za večje in boljše delo tudi prejel večji zaslužek.

Vsled tega piše Ljlenin: »Proletariat je deklarirani.« In tako izginja masa, na katero se je boljševizem v glavnem upiral. Deloma se deklarira, deloma zapušča tovarno. Tako dela v donski kotlini, kjer so največji rudniki in premogokop Rusije, v Krivopozkem rudniku od 300.000 delavcev v letu 1912 sedaj le še 2.000.

in vsled manjkajoče osnove je zmanjka-lo tudi sil »zaviti« industrijo v red.

In Ljlenin piše: »Oddajmo v najem privatnim osebam, med njimi tudi kapitalistom in inostranim koncesioniran-cem podjetja, ki nam niso absolutno potrebna. Nam je potrebna zveza proletarske države z državnim kapitalom proti meščanstvu.« Kajti ta proletariat, ki je zapustil tovarne, je začel delati na svojo roko, odprl svoje majhne delavnice ali dobil kos zemlje. Tako je postal iz proletarca meščan z lastnino, ki po zakonu ni priznana. Državni zakon ni priznal njegove lastnine. Vsled tega je postal od — preje podpora — naenkrat sovražnik države. Sedaj hoče Ljlenin organizirati »državni kapital«, če pa hoče, da bi uspeval državni kapital, mora obstojati tudi privatni kapital. Da bi se organiziral državni kapital in niemu nasproten privatni kapital, Vsled tega so začeli oddajati v najem preje nacionalizirane tovarne in zavode privatnim podjetnikom in decentralizirali industrijo. In Ljlenin pravi nadalje: »Treba je dati več inicijative in samostojnosti mestom.«

Tako so se morali boljševiki v treh njihovih glavnih točkah umakniti in priti do spoznanja, da 1. se mora industrija razvijati korak za korakom in da se sistem ne sme hipoma spreminjati, 2. da je potreben državni in niemu nasproten privatni kapital, 3. da industrija ne sme biti centralizirana, ker se s tem izgubi mnogo inicijative in je ves aparat odvisen od inicijative nekaj oseb, ki stoje na čelu celemu trustu ali celo vsi industriji.

Seveda skuša vse te koncesije poslednja moskovska »Pravda« opravičiti iz materialističnega vidika in pravi: »Kdor ima industrijo v rokah, ta ima vlado«. Ravno tu je krah vsega komunističnega sistema, ker rusko industrijo dobivajo polagoma sicer, toda s popolno gotovostjo v roke domači in tuji kapitalisti.

Protislovanska angleška politika.

Svetovna povestnica dovolj jasno izpričuje, kako so Angleži vsepovsod nastopali proti vsemu, kar je bilo slovanskega. A kakršni so bili v minulih sto in desetletjih, prav takšni so še dandanes po svetovni vojni. Vsem zavednim Slovanom je še v živem in brdkem spominu, koliko so nam škodovali Angleži na korist Italijanov, da celo v prid svojih vojnih sovražnikov Nemcev. Zapadna in severna naša meja bi bila vse drugačno tekla, da nas ni Angleži tako zapostavljali. In da se v svoji ostri sodbi glede protislovanske angleške politike ne varamo, izpričuje uvodnik v »Bon soir«, v katerem Jaguo na široko razpravlja o globokem razločku med angleško in francosko politiko do Slovanov. Med tem, ko se trudijo Francozje za slovansko prijateljstvo, je ostal Anglež na svojem zgodovinskem stališču boja ribe kita z medvedom. Svetovna vojna je nasprotstva še postrila in ruska revolucija je bila Angležem sama pretveza, da bi ne ugodili tajnim dogovorom z Rusko o izročitvi Cargrada Rusom. Angleška se je proti Kerenskemu poslužila boljševikov, ker je vedela, da se ne bo odrekla svojih koristi na Baltu, Dunavi in Sibiriji nobena druga ruska vlada razen boljševiške. V strahu pred možno vlado na Ruskem po končani boljševiški strahovladi ima Lloyd George dve reči pred očmi: zrušitev slovanskega bloka in onemogočenje slovanskega izhoda na morje. Zaradi tega podpira Angleška v slovanskih deželah separatistično gibanje, podpirala je Finsko, podpirala Ukrajino, zanelila s teškinskim sporom sovraštvo med Češkoslovaško in Poljsko, podžgala je nasprotstvo med Jugoslavi-jo in Bolgarsko s tem, da je caribrodski okoliš pridelila Jugoslaviji. Da bi Angleška v Mali antanti dosegla protitež, si prizadeva, da bi bila v njo sprejeta Grška, Bolgarska pa odklonjena ter da bi imela Italija kar največ prilike vmešavanja. Enako trdovratno deluje Angleška, da onemogoči slovanski izhod na morje; zaprla je z ustanovitvijo baltičkih državč Estonske, Litevske in Lotiške Kronštad, pointernationalizirala, to je pobritanila je Gdansko, imela je svoje prste v reški aferi, iztrgala je Slovanom Solun, Kavalo in Dedegeač ter dela na to, da pride Albanija v italijansko-grško območje. V vzhodni Aziji tlačí angleško-japonski dogovor Ruse k tlom. Slovanska ekspanzija je obsojena na smrt, vsaj po tem sodeč, kar smo tu navedli. Ali ko bodo doviadali boljševiki, se bo nova ruska vlada po znotranji okrepitvi in konsolidiranju oprljela povsem nove velikopotezne zunanje politike in pri tem bo lahko računala na francosko pomoč.

Drugo, kar se mora postaviti na popolnoma drugo osnovo, je izvoz naše države. Po vsej pravici veljamo za žitnico cele srednje Evrope, in dokaz nezasišano slabega gospodarstva je, da so živila pri nas dosegla takoko gorostasne cene, da jih človek, ki se mora preživljati s poštenim delom in ne spekulacijo in veriženjem, že ne more nikakor več zmagovati. Rekel sem že, da čim večji izvoz iz države, tem več tujih vrednot prihaja v državo.

Proti draginji.

(Iz govora g. Fakina na protestnem shodu NSS v Mestnem domu.) Vedno rastoča draginja in v zvezi z njo vedno slabše gmotno stanje vsakega posameznika izmed nas, je od NSS, kot zastopnice interesov našega delavnega ljudstva, tako manualnega kot duševnega, zahtevala da sklince

javen protesten shod proti vsem onim faktorjem, ki so to stanje v naši državi predvsem zakrivili.

Kdor ima priliko spoznati se z razmerami v naši ožji domovini, kdor ima priliko prepotovati naše večje in manjše kraje, ta bo povsod naletel na tozbo o neznosni draginji, ki tlačí cele skupine v največjo bedo in pomanjkanje, deloma že naravnost v gladovanje. Ta enotnost po vsej naši domovini je jasen dokaz, kako upravičena je pritožba proti res delavno ljudstvo naravnost ubijajoči draginji.

Oni krogi, ki so danes odgovorni za stanje v naši državi, se vedno, kadar čujejo pritožbe proti draginji, izgovarjajo na vojno in trdijo, da je današnje slabo gospodarsko stanje ter z njim v zvezi stoječa draginja le posledica svetovne vojne. Nikdo ne bo zanimal slabih učinkov, ki jih je povzročila vojna na svetovno gospodarstvo, toda nikdo tudi ne bo mogel prezreti dejstva, da so potekla od konca svetovne vojne sem že cela tri leta, da pa draginja le ne, da ni padla, temveč da je celo neizmerno narasla. Temu pripristku pa prav gotovo ni kriva vojna, temveč povsem napačno in nepošteno gospodarjenje po vojni, ki predpostavlja koristi posameznikov in posameznih skupin koristim celokupnega delavnega ljudstva.

Kdor se je bavil le po prevratu z gospodarskimi vprašanji, ta ve, da so za današnjo draginjno dani še vse drugačni vzroki, kot pa vojna. Naša dolžnost danes je, da te vzroke vladi pokazemo točno in jasno, da ji dokažemo, da se da draginja omejiti, ublažiti in odpraviti, ako bo ona energično stopila na prste različnim domačim in tujim verižnikom in židovskim izkoriščevalcem ter pričela voditi pametno in premišljeno gospodarsko politiko.

Dosedaj naša vlada v tem oziiru ni bila — lote ali nehoče — nikakor kos svoji nalogi. Nikake enotne smer niti ni bilo niti v notranjdržavnem gospodarskem poslovanju niti v gospodarskih stikih z tujimi državami. Eksperimentiralo se je na vse mogoče načine z imetjem naroda in vsak nov finančni minister je hotel odrešiti državo po svoje; pri vsem tem eksperimentiranju pa smo prišli tako daleč da danes niti sam finančni minister ne ve, koliko dolga da ima naša država. Ena edina smer je bila merodajna in ta je bila: pripomoči bogatino do še večjega bogatstva, pripomoči kapitalistom še do večjega kapitala in vse to na račun in škodo najširših slojev.

Do pred kratkim je bila trgovina z devizami in valutami takorekoč brez vsake kontrole. Vsakdo je lahko svobodno spekuliral in gotovo je, da ni prišlo prav nikomur od teh spekulativov, niti bankam niti posameznikom na um, da bi pri teh spekulacijah mislil na korist države. Lasten žep to gre nad državo in vsled tega je to svobodno trgovanje povzročilo naši državi ogromno škodo in je delen vzrok padca naše valute in draginje na našem trgu.

Za stanje valute kake države je predvsem merodajno razmerje med tvozom in izvozom v, oziroma iz dotične države, ker iz tega razmerja rezultira v veliki meri njena plačilna bilanca. Čim večji je uvoz, tim več domačih vrednot gre v tujino in čim večji je na nasprotni strani izvoz toliko več tujih vrednot pride v državo in tem bogatejša postaja ista. Tako pri uvozu, kot pri izvozu pa se delaja pri nas velikanske pogrške, ki so privedle našo valuto do strašnega padca, ki ga danes občutimo na lastnem žepu.

Predvsem moramo zahtevati od vlade, da takoj prepove vse uvoz nepotrebnega luksuznega blaga. Na milijone in milijarde gre letno iz države za fige, pomaranče, slaščice, svilu in druge predmete, brez katerih bi popolnoma lahko izhajali. Uvoz teh stvari mora vlada brezpogojno takoj prepovedati. Ne mislite morda, da je to za nas, ki si teh stvari za naše hore krone itak ne moremo kupovati, vse eno, ker oni, ki imajo, naj le plačujejo. Delavno ljudstvo tvori z bogati timi poedinici eno samo državno celoto in ako gre v inozemstvo denar bogatašev je to ravnotako državni denar in vsled izdatkov bogatašev se ne bo morda poslabšal njih gmotni položaj, temveč se bo poslabšal gmotni položaj države, iz katere gre denar za nepotrebne stvari. In slab gmotni položaj države bo zopet posredno najbolj zadel revnejše sloje, široke plasti delavnega ljudstva in to smaj danes mi vsi, delavec kot uradnik, mali obrtnik kot mali trgovec.

Drugo, kar se mora postaviti na popolnoma drugo osnovo, je izvoz naše države. Po vsej pravici veljamo za žitnico cele srednje Evrope, in dokaz nezasišano slabega gospodarstva je, da so živila pri nas dosegla takoko gorostasne cene, da jih človek, ki se mora preživljati s poštenim delom in ne spekulacijo in veriženjem, že ne more nikakor več zmagovati. Rekel sem že, da čim večji izvoz iz države, tem več tujih vrednot prihaja v državo.

vo in mi imamo za izvoz naravnost ogromna naravna bogastva, ne da bi se nam bilo pri tem bati pomanjkanja doma. Seveda pa mora biti izvoz uravnan po pametni izvojni politiki, ne pa da se izpreminja tozadevne odredbe od dneva do dne, kakor bolje kaže po sameznim finančnim, izkriševskimi skupinam. Vlada naj v tej težki situaciji, v kateri se nahaja danes naše delavno ljudstvo, pod katerim trpimo danes mi vsi, omeji ali celo popolnoma prepove izvoz vseh najpotrebnejših živil (moka, meso, krompir, mast) dokler ni ali po občinskih ali pa po državnih aprovizacijah zagotovljena domačim konzumentom zadostna preskrba po zmernih cenah. Za izvoz bo vkljub temu ostalo dovolj, ker naša država je dovolj bogata, da pri urejenem gospodarstvu tudi vkljub živilskega izvozu ne bo treba stradati domačemu prebivalstvu. Forsira pa naj se izvoz vsega blaga, ki ga ali ne potrebujemo vsega blaga, ki ga ali ne potrebujemo, ali ga imamo v preobilici, to je v prvi vrsti sadja, vina, žganja in lesa, kar naj se doseže s pravilno carinsko politiko.

Glavna napaka naših sedanjih državnih gospodarjev pa je, da dopuščajo in celo naravnost prepisujejo, da se mora naš izvoz plačevati v tuj, takozvani zdravi valuti. S tem pujsje naravnost sami na našo valuto in kažemo do nje vse nezaupanje. Kako naj za vruga imajo potem zaupanje do naše valute tuje države. Nujna zahteva, ki jo stavimo na vlado je, da takoj odredi, da se mora vse naše izvozno blago plačevati le v naši valuti. Tuji trgovci bodo s tem primorani iskati našo mo naravnost sami na valuto in katrebe poskočila v ceni.

Govornik se je med drugim dotaknil tudi politične strani draginskega vprašanja. Opozoril je na pisanje JDS časopisja, ki se je še pred kratkim hvalilo, da zastopa najmočnejšo in najsilnejšo stranko v državi, sedaj pa, ko so se vsled njenega protiljudskega vladanja gospodarske razmere tako poslabšale, da grozi najhujšim ljudskim plastem beda in faktilno gladovanje, pa odklanja odgovornost, češ, da ji primanjkuje moči, da bi pomagala. No ljudstvo danes ve pri čem da je in se ne bo pustilo več prevarati in bo svojim izkriševalcem odvzelo — vsaj v Sloveniji — pri prihodnjih volitvah še to politično moč, kar jim jo je bilo pri zadnjih zaupalo.

Ko je govornik opozoril še na različne druge manjše vzroke dragovanja in napake vlade, je opozoril zborovalce, da nikakor ne gre zamenjavati vlade z državo, ker država kot taka mora biti sveta vsakemu Jugoslovanu, ki ljubi svoj narod. »Vse sile pa moramo napeti, da postavimo na krmilo naše države mo, ki ne bodo delovali le v osebnih strankarskih koristi, temveč v

korist vsega delavnega ljudstva. Zato kliče h koncu: Zivela država, toda proč, proč, proč z njenimi izkriševalci.« (Zivahno, dolgotrajno odobravanje.)

H koncu shoda je predlagal g. Fakin zborovalcem sledeče resolucije na adresu centralne in pokrajinske vlade, ki so bile soglasno sprejete:

**Resolucija I.**

Zborovalci zbrani na javnem shodu Narodno-socialistične stranke v Mestnem domu v Ljubljani, 15. okt. t. l. najodločneje zahtevajo, da centralna vlada:

1. Obdrži vso trgovino z valutami in devizami pod najstrožjo kontrolo in da drakonično kaznuje vsako tihoapljenje in protizakonito trgovanje z valutami in devizami.
2. Da vpelje dohodninski davek na promet z valutami.
3. Da omeji uvoz nepotrebnih produktov tujih držav do skrajnosti, oziroma ga popolnoma prepove, pri čemer pa se je ozirati na faktilne potrebe našega ljudstva.
4. Izvoz živil naj se omeji, oziroma dovoli v vsej svobodi šele takrat, ko bo domače prebivalstvo dovoljno preskrbljeno z vsemi potrebnimi živili in sicer v svrhu okrepitve naše valute ves izvoz proti plačilu z našo valuto.
5. Parlament naj vodi kontrolno vladno v zadevi izvoza živil in uvoza tujih produktov, osobito pa nad prometom z valutami in devizami.
6. Za najvažnejša živila (moko, krompir, fižol, meso, mast, sladkor itd.) naj se uvede državna aprovizacija.
7. Vlada naj z vsemi na razpolago stoječimi ji sredstvi podpira sap opomo ljudstva in pri tem posebno smpomomo občin.

**Resolucija II.**

Zborovalci zbrani na javnem shodu Narodno-socialistične stranke v Mestnem domu v Ljubljani, 15. okt. t. l. najodločneje protestirajo proti brezglavi politiki celokupnega ministrstva, ki v svoji kratkovidnosti ni istočasno, ko je stopila v veljavo prepoved izvoza tujih valut, vspostavilo v tozadevni naredbi predvrednih kontrolnih odborov v svrhu revizije in s tem dala možnost obiti naredbo ali se skriti za njo.

Protestirajo ogorčeni proti ukrepu poštnega in finančnega ministrstva, ki je odredilo, da se imajo vsa denarna pisma, ki so bila odposlana po 25. septembru t. l. in ustavljeni na ljubljanski pošti, prizadetim bankam vrniti, namesto da bi se v smislu predpisa konfiscirala in njih ogromna svota vporabila v državno korist. V tem postopanju vidijo veliko krivico, ker vzbuja opravičenje dvom o enakopravnosti državljanov pred zakonom.

Zahtevajo, da se z vso strogostjo postopa proti špekulacijskim bankam, da se tako zamujeno naknadno popravi s tem, da se krivice kaznuje z vso strogostjo zakona za pobijanje draginje, ker so se hoteli okoristiti na škodo države.

Obsojajo, da se poštnim uradom še do danes ni dalo točnih in strogih navodil, kako imajo postopati v urašanju izvoza tujih valut in zahtevajo, da se pogreška nemudoma popravi.

**Nabirajte gradivo.**

Do vseh rodoljubov in do vseh znanstvenih delavcev, se obračamo z vlnudo prošnjo, da podpro delo Obrambnega muzeja »Jugoslovanske Matice«, da postanejo njegovi priljetali.

Namen Obrambnega muzeja je dvojen. V prvi vrsti zbira vse gradivo, ki se tiče našega nacionalnega boja, ki ga proučuje z vso objektivnostjo, temeljitostjo in pa svarnostjo. Iz tega pa sledi samo po sebi drugi namen muzeja, da znanstveno prouči nacionalni boj. Na ta način vrši Obrambni muzej dve nalogi. Daje osnovo za propagandno delo in daje smer našemu gospodarskemu, političnemu in tudi kulturnemu življenju. Zato pa je Obrambni muzej v interesu vse javnosti, znanstvenikov v enak meri ko politikov in sploh narodnih delavcev.

Naj obračamo stvari, ki so povzročile Rapallo in pa 10. oktober, kakor koli, ene resnice ne moremo prikriti, to je, da smo obe katastrofi doživeli v znatni meri zategadelj, ker nacionalnega boja nismo poznali, ker nismo bili nanj pripravljeni, ker nismo bili tako zmognili delavci kakor so to bili Nemci in Italijani.

Nacionalni boj je utemeljen v življenju in je zato tako raznolik ko življenje samo. Kdor hoče zmazati, ta mora zato življenje poznati. Življenje pa pozna le tisti, ki pozna komponente, ki sestavljajo življenje. In do pičice isto velja za nacionalni boj.

Zato se je lott Obrambni muzej preopretno naloga, da zbira gradivo, iz katerega se more določiti vse komponente. To gradivo potem kritično pregledati, ga urediti, katalogizirati, je nadaljni namen Obrambnega muzeja, ki postala s tem naravnost znanstvena institucija.

Zato se obračamo do vseh, ki ljubijo svoj rod, ki hočejo zmago naše nacionalne misli, da prisloščijo »Obrambnemu muzeju« na pomoč, da so njega odločni in dobri prijatelji.

Nabirajte zato gradivo in ne pustite, da plesni po pozabljenih kotlih. Vse, kar se tiče našega nacionalnega boja, spada v muzej! Naj bodo to razglednice ali letaki, politični listi ali brošure, naše ali tuje, diagrami ali karte, fotografije ali slike — vse to spada v Obrambni muzej, kjer dobi šele svojo pravo ceno.

Posebno pa je naša dolžnost, da zberemo vsa merna priča o velikem času, ki smo ga doživeli. Skoro bodo pozabljeni vsi veliki dogodki, ki so zaznanjevali med vojno prihodne zmage, skoraj ne bomo niti pomnili, kako je bilo na Koroškem in na Primorskem.

Zato zbirajte gradivo sedaj, ko je še čas, zato skrbite z nabranim gradivom, da bomo imeli od porazov vsaj ta dobiček, da smo se iz njih nekaj naučili.

Posebno pa apeliramo na naše dijake, da stavi svoje sile v službo Obrambnega muzeja. Ne glede na to, da je delo pri Obrambnem muzeju dobilo točen vpogled v

poročljivo, bodo tudi dijaki sami znatno pridobili, ker bodo pri znanstvenem delu v Obrambnem muzeju točen vpogled v vse naše nacionalno življenje.

Apeliramo pa tudi na vse naše znanstvenike, da so opora »Obrambnega Muzeja«. Hočemo dati narodu dobro in solidno delo, kar je mogoče le, če nas podpirajo znanstveniki.

Nabirajte gradivo, bodite manjšinski delavci Svobodo neodrešenim gradite s tem!

Obrambni muzej »Jugoslovanske Matice«, Ljubljana, Pražakova ul. 31.

**Krivice v našem orožništvu.**

Zakaj toliko starih t. j. bivših avstrijskih, pa tudi novih, mladih ne more služiti?

1. Krivda je pri sedanjih orožniških starišnih, ker imamo večinoma take častnike (a sploh številno preveč), ki nimajo pojma o zandarmerijski službi, zato zatirajo in seklirajo po nepotrebnem izkušene stare orožnike, da jim pristudijo službo in da sami gledajo, da na ta ali drug način zbežijo iz sužnosti. Mladi častniki delajo tako poglavito zategadelj, ker stari bivši avstrijski orožniki več znajo kot ti mladi oficirji. Zaradi velikega odhoda iz orožništva seve ne trpijo častniki, temveč država in davkoplačevalci.

2. Po današnjem, t. j. po srbskem zakonu, oziroma po predpisih in naredbah se lahko vsakega orožnika disciplinarnim potom odpustil in vrže na cesto, kar se posebno prakticira pri IV. brigadi. Na ta način se častniki radi odkrižajo starih orožnikov, ki jim niso iz katerega kolla vzroka pri srcu. Zasedujejo jih toliko časa, da jih disciplinarnim potom parkarat kaznujejo, potem pa jih predložijo na celokupnega poveljnika za odpust, a komandant, ki razmer ne pozna, predlog podpisuje. Na ta način je orožnik, večkrat s kopolc nepreskrbljenih otrok, na cesti. Pritožbe ni v stari Avstriji je bil odpust mogoč le vsled sodnijskega kaznovanja, a še takrat ne vselej.

3. Velika krivica se je zgodila in se še godi namih vrlim slovenskim orožnikom, ki so od IV. brigade premeščeni k brigadam proti Balkanu. Tako se je pozimi poslalo večjo partijo slovenskih orožnikov k IV. brigadi, kjer morajo še danes po raznih stanicah ležati na golih tleh, za odelo imajo svoj plašč, za podglavnik pa službeno torbo. Ali je to človeško in kulturno? Ni čuda, da vsak gleda, da pride na kateri koli način proč.

4. Krivica se godi slovenskim orožnikom tam doli tudi zato, ker jih poveljniki postaj kot domačini črtili in prezirajo posebno zato, ker se ne dajo podkupiti, dočim oni sami celo zločincem pomagajo proti okupaciji. Vemo za slučaje, ki se dajo s pričami potrditi, ko je komandir poslal patrolo, naj polovi vojne ubežnike, sam pa je ubežnike obvestil, naj se skrlejo. Tudi vzamejo enemu orožje, da ga svojim prijateljem prodajo.

5. Posebno težavno službo imajo naši orožniki na Hrvaškem, kjer od Radica nahuškano ljudstvo skriva in ščiti vojaške begunce. Orožniki jih lovijo noč in dan, izročajo jih kadrom, od koder zopet utečejo ter potem prežijo na orožnika, da se maščujejo. Pri tem jim pomagajo kmetje celih vasi, kakor se je že opetovano zgodilo, da so oboroženi napadli patrole ali tudi orožniške staniče.

V Sloveniji potrebujemo doma dobrih in zanesljivih orožnikov. Vsk bi doma rad potrpel ter služil v korist domovine, zato se naj naši poslanci zavzamejo za njihovo premetstve v domovino.

**Drobiž.**

\* **Škof — dramatik.** V budimpeštanskem gledališču se je prvkrat predvajala drama »Ivan Kapistran«, katero je spisal madžarski škof Zadravec. Po vesteh, ki jih prinašajo madžarski časopisi, je drama sijajno uspela. Premieri je prisostvoval tudi škof sam, ki se je zahvalil za burne ovacije.

\* **Kaj pušijo dame?** Neki Amerikaneec je hotel preračunati procent onih žensk, ki pušijo. Posel sicer ni bil lahak, toda končno se mu je le posrečilo in poleg tega je celo dognal kvaliteto cigaret, katero Francozine najraje kadijo. One imajo posebno slast do angleških cigaret »Virginia« in do vseh vrst turških cigaret. Od 1000 žensk kadil 555 angleške, a 444 pa turške cigarete.

\* **Zakaj se tudi štrajka.** Na koksennem oddelku v Mor. Ostravi je delavstvo stopilo v stavko. Stavke dandanes niso nič novega, nekaj novega pa je povod, ki je zastran njega nastala ta stavka. Uprava omenjenega závoda je določila dan, kdaj je moglo delavstvo prihajati z različni pritožbami. Delavstvo pa je odločno zahtevalo, da bi se smelo predložiti pritožbe, kadar bi koli hotelo. Tej zahtevi uprava ni ugodila in to je bil vzrok, da je delavstvo stopilo v enodnevno stavko. Naslednji dan so prišli delavci sami od sebe na delo. Da si s takimi neutemeljenimi stankami delavstvo le škoduje, je jasno kot beli dan.

\* **Bog in kmet.** Ko so Boga naposled neprestane tožbe čez draginjo ozvolovljile, je poklical kmetiča pred svoj prestol: — »Zakaj si zopet zvišal ceno krompirja?« — »Moj Bog, ker je bilo tako deževno poletje.« In Gospod Bog je ukazal v prihodnjem letu, da bi solnce bolj grelo. — Pa cena krompirja je zopet poskočila. — In zato je Vsemočujoč zopet pozval kmetiča pred svoj prestol. — »Kaj si zopet podražil krompir?« — »Moj mili Bog, letos je bila vendar taka suša!« — Tedaj je Gospod nebes in zemlje vse ozvolovljen vzvel: — »Ker ti ni všeč ne, če gre dež, ne, če solnce sije, sedi sem na moj prestol, pa si sam delaj vreme po svoji volji.« — Kmet je zlezal na prestol, široko sel in rekel: — »Po svoji vsemočnosti zvišujem ceno krompirja za prihodnje leto.«

**Proda se:**

**HIŠA**

na prodaj v Kandji pri Novemestu s tremi sobami, vsemi pritliklinami, vodovodom in vrutom. Naslov in cena v upravi.

**FINA LOVSKA PUŠKA**

dvocevka brez petelina, francoski izvor, damast, cevi kal. 12 z nekaj municije se po ugodni ceni prod. Žibertova ul. 145. 2118

**NOVOZIDANA ENONADSTROPNA HIŠA**

strgovski lokalom in gospodarskim posloplem na najbolj prometnem prostoru v neposredni bližini velikih tovarnih in 10 minut oddaljena od kolodvorne mesta Celje se prod. Stanovanje takol na razpolo. Cena 140.000 dinarjev. Naslov v upravi lista. 2118

**NJIVA**

pri glavni cesti se prod. Polze se pri Zupančič št. 53 v Mostah pri Ljubljani. 2110

**Službe:**

**BRIVSKI POMOČNIK**

ne pod 22 let star, samo izvrstnih delavec se sprejme takol. Hrana in stanovanje 100 K tedensko. Bebernik, brivec, Trbovlje. 2126

**PIANIST**

18če sodelovanja pri orkestru ali drugod za večerne ure. Ponudbe pod »Pianist« na An. zav. Drago Beseljak in drug. Ljubljana Sodna ulica št. 5. 2123

**UČENEC**

iz boljše kmetiče hiše se sprejme v trgovino z mešanim blazom. Pisarnice ali ustneje ponudbe na naslov Franc Fijauf, trgovec, Sv. Jurij ob J. 2. 2120

**2 ČEVljarska pomočnika**

za novo delo se sprejme. Plača po dogovoru. Josp Prešeren, Sp. Šiška, Celovška cesta 82. 2117

**URADNIKA**

šesteta delo za popoldanske ure ali na dom. Ponudbe pod »Računars« na upravo »Jugoslavije«. 3197

**KNJIGOVODJA**

all spreten kontorist, samostojna moč s večletno prakso z dobrimi pričevanji, zmnožen američanskega knjigovodstva in bilance ter slov.-hrvaškega in nemškega dopisovanja se sprejme proti dobri plači takol: all pozneje. Pisarne ponudbe le naslovit: F. CUDEN, Ljubljana, Prešernova ul. 1. 2090

**Razno:**

**4 TISOČ KRON**

prosim, če mi kdo posodi. Dotičniku lahko preskrbim nekaj krompirja. Ponudbe na upravo lista pod št. 2125. 2125

**MESEČNO SOBO**

18če gospod, eventuelno s hrano. Cenjena ponudbe pod A. O. na upravo lista. 2116

**IZKUŠEN KOVAČ**

18če kovaško delavnicu na kakšnem posestvu ali graščini. Ponudbe se prosljo na podružnico »Jugoslavije« v Celju. 2117

**NAZNANILO!**

Naznanjam slav. občinstvu, da kupujem stare obleke, čevlje in pohištvo. Drama M. sv. Jakoba nabrežje 29. 2109

**AMERIKANEC**

bančni uradnik, govori hrvaško, 18če sobo pri boljši rodbini. Plačam rad vsako ceno in ostanem stalno v Ljubljani. Ponudbe prosim na D. F. Andričevih, pri centrali Jadranske banks v Ljubljani. 2104

Michél Zevaco:

**„NOSTRADAMUS.“**

»Dobro, dobro. Še govoriti ni treba — meni gre rado v glavo. In razen kračice morda kako zajčjo pašeto?«

»Ja! Sajčjo! Sajčjo! Se je navdušil Bouracan ter si obližnil ustnice.

»A kaj izvolite jesti?«

Henri je brezupno mahnil z roko. Tovariši so ga razumeli in vztrepetali v radostnem pričakovanju.

»In koš divjačine, hudiča, in kruha, da bi nas strela vse vkup. Kruh je kraljevska jed, če je fin in bel, to se razume... Kar pa se tiče vin, prepustite skrb in izbiro meni. Sam vem, kaj je potrebno.«

»Vsi trije ste priče, da se ne dotikam mošnjel«

To rekši je Strapafar pokleknil k mošnjel in jo previdno odprl, ne da bi jo premeknil z mesta.

Stekel je. Bouracan je kričal za njim:

»Sajca, sagramenti! In gisleka selja ne bosapi k sajcul«

Sledila je gostija, kakršne ni pomnil nihče izmed njih, niti pri Mirti, niti pri »Vedeževalki«. Vsak čas je kateri zaklical, da je jetnik še lačen ali še žejen, ter porinil dva prsta v mošnjo, stekel z doma in se vrnil obložen kakor mezeg. Proti večeru je napočil trenutek, ko je ležala mošnja še vedno na svojem mestu, v nji pa ni bilo ničesar več.

Ob osmih zvečer je Henri pojedel košček kruha in izpil kozarec vina. Nato se je obrnil v kot in zajokal. Če bi mu bil snoči kdo rekel, da bo živ prebilit to ponižanje, ne bil bi mu verjel. In vendar ni poginil. Mrzlica ga je tresla od sramote in zdelo se mu je, da mu hoče brizgniti kri iz oči.

Ze davno je bila spet črna noč. In tedaj so zaškripale stopnice pod bližajočimi se koraki. Klateži so spoznali ta korak, zakaj planili so na noge. Vstopil je Royal de Beaufers. Kralj ga je poziral z očmi. Četvorica, ki je opazovala obadva, je mislila sama pri sebi: »Ako ne ubije kralja, je izgubljen!...«

Royal pa je stopil k Henriju in se odkril rekoč:

»Svobodni ste!«

Val radosti in sovraštva je zalil kraljevo čelo.

»Svoboden?« je vprašal z izdavljenim glasom.

»Z enim pogojem, ki je neizogiben: dajte mi svojo kraljevsko besedo, da ne poizkusite zoper žlahtno in visokorodno gospodično Florizo Roncherolsko nikoli ničesar več.«

**III.**

**Držite ga!**

Henri je pobesil nos. Te besede so ga zadele kakor s kijem. Njegovo kraljevsko besedo... Četvorica klatačev, vsa rdeča in svetla od jedi in pijače, se je nepkrito zmrdnila. Vino sicer jemlje človeku telesno moč, a duševno samozavest mu dvilga.

»Golobček je znorel, da,« je rekel Strapafar.

»Tak hoče res poginiti?« je vprašal Corpodibale.

»Molčite, psi!« je kričnil Royal.

Trinquemaille se je vzravnal, držeč roko na rapirju. Vino mu je kapljalo iz oči.

»Dovolite,« je zategnil, vstopivši se prav po junaško, »kar se tiče »psov«, lahko govorite o njih, če hočete, ali pa tudi ne — — —«

Beaufers je odprl vrata, prijel Trinquemaille za tljnik in ga vrgel po stopnicah. Slišalo se je kakor ropotanje soda, ki se vali nizdoli. Nato je sledila mila jeremijada: Trinquemaille je sedel spodaj na prvi stopnici ter grenko jokal. Hujšega ni bilo.

»A če ne dam besede,« je rekel Henri, »kaj storiš tedaj?«

»Ne vem,« je odgovoril Beaufers.

Kralj je vztrepetal, kakor je vztrepetal prejšnji večer Nostradamus. Zdalci pa je zasijal na njegovem mrtvaškem licu zloveščje bled smehljaj.

»Naj bo,« je dejal. »Dam ti svojo kraljevsko besedo, da ne storim ničesar zoper hčer velikega sodnika. S tem bi se lahko zadovoljil. A znanje, lopóví, kdo je kralj! Imejte v nameček mojo besedo, da hočem pozabiti

zločin žaljenja veličanstva, ki ga je zakrivila vaša petorica. Nihče vas ne bo preganjal. Idite, svobodni ste!«

Ta gesta je bila v resnici lepa, lepša od Beaufersove, ki je moral nehoti občudovati kralja. Bouracan, Strapafar, Corpodibale — ti trije so ostali povsem hladni. Henri se je brez naglice zavilj v svoj plašč in prižvižgaval korajžno pesmico.

»Vrli tovariši,« je dejal Royal, »ulice niso varne ob tem času. Spremite mi žlahtnega gospoda, ki vas je počastil s svojim posetom, in ne ostavite mi ga prej nego tik pred vrati njegove hiše.«

V teh besedah je bilo mnogo obzirnosti: mladi mož je ž njimi pokazal kralju, da se ni zmožen hvalliti s tem, da je imel v svoji oblasti tako redkega jetnika.

»Ali naj se vrnejo semkaj?« je tih vprašal Strapafar.

»Ne. Pač pa vas čakam jutri pri Mirti.«

»Varuj se!« mu je šepnil Trinquemaille, ko se je vrnil v sobo.

»Kraljevo besedo imam!«

Klataži so storili, kakor jim je ukazal. Henri je dospel brez zapreke v Louvre. Ko so videli, da je prekorasil dvigni most, so steknili glave na posvet, ali se ne bi kazalo vrniti v Kalandrsko ulico. Toda Royal jim je bil jasno in razločno napovedal setanek za drugi dan pri Mirti. Bill so naučeni upora proti vsemu, kar ni bilo on, in clepe pokorščine do vsega, kar je bilo njegova volja. Razen tega pa je treba reči, da so tudi oni zaupali besedi kralja Henrija. Saj so vedno slišali, da kralj ne more legati!

V Louvru pa je zavladal hrup veselja. Škoti, Svicarji in Nemci, vsaka stotnja zase je kričala v svojem rodnem jeziku. Najglasneje je vpila seveda francoska stotnja. Z veseljem vojnikov se je družilo veselje služabnikov, ki so trumoma pritekli naproti.

Z naglim korakom je dospel kralj v prestolno dvorano in padel nalik bombi v zborovanje, kjer je sedel okrog Katarine ves dvor — Montmorency, Saint-Andre, njegov sin Roland, Marija Stuartova, Margerita, Emanuel, prestolonaslednik Franc, Ignació de Loyola, Montgomery, Roncherolles, L'Hospital, Tavannes.

Biron, Brazgotinec, kardinal Lorenški, La Tremolle, Brantome in še sto drugih velikašev — samo Diane Polderske ni bilo: ona je v naglici pobrla svojo prtljago, da bi ostavila Louvre, če ji jo Katarina le še dovolil. Vsk je govoril svojo besedo, povedal svoje mnenje in podal kak nasvet. Katarina je poslušala vse te ljudi in zdaj pokimala, zdaj pokazala, da se ne strinja. Bila je bleda. Ta ženska visokega uma ni razodevala niti veselja, ki bi se bilo zdelo odurno, niti ne žalosti, ki je nihče ne bi bil smatral za resno. Dostojanstveno, mirno in ponosno je jemala oblast v svoje roke, in njen duh je plaval visoko nad tem dvorom, ki je ležal zdaj v prahu pred njo, dočim jo je pojil z zaničevanjem, ko je bila še kraljica. Zdalci pa so se odprla vrata v ozadju dvorane in vstopil je norec Brusquet, mahaje s svojo palico. Kričal je:

»Mat! božja, smejte se! Dajte, veselite se, ker stopam spet v svoj Louvre! Cel dan je že, da se nihče več ne smeje in nihče več ne zeha in — — —«

Norec ni utegnil dogovoriti. Šum, ki se je bilžal po stopnicah, je narasel v viharno klicanje. In zdajci se je pojavil na pragu Henri II. Katarina je vstala in se zrušila nazaj na svoj sedež; oči so se ji razširile od groze. Montgomery se je trepetaje približal...

## Razpis služb.

Mestni urad Kočevje razpisuje tri službe za varnostno stražo. Pogoji § 6 naredbe pokrajinske vlade za Slovenijo št. 193.

Prošnje je vložiti do 1. novembra 1921.

Mestni urad Kočevje, dne 17. oktobra 1921.

## M. Kuštrin

Tehnični, elektrotehnični in gumijevi predmeti vseh vrst na drobno in debelo. — Glavno zastopstvo polnih gumijevih obročev za tovorne automobile tovarne Walter Martiny. — Hydraulična stiskalnica za montiranje gumijevih obročev v centrali, Ljubljana, Rimska cesta 2. — Prevozno podjetje za prevoz blaga celih vagonov na vse kraje, za kar je na razpolago 10 tovornih avtomobilov.

Centrala:

Ljubljana, Rimska  
cesta 2.

Ljubljana, Maribor, Beograd,  
Podružnice: Dunajska c. 20. Jurčičeva ul. 9. Knez Mihajlova  
tel. št. 470. tel. št. 138. ulica 3.

## MIJA Naznanilo. MIJA

Da zadostim želji cenj. občinstva po dobrih, solidnih in uspešnih kozmetičnih sredstvih, se je ustanovil v Ljubljani nov kozmetični laboratorij in parfumerija, ki bo mogla uspešno konkurirati z vsemi enakimi podjetji. Da postanemo tudi v kozmetični stroki neodvisni od importiranih izdelkov, se podpisana tvrdka občinstvu najtopleje priporoča.

„Mija“ kozmetični laboratorij in parfumerija v Ljubljani.

**OGLEJE!** Kupim 10 vagonov bukovega oglja. — Ponudbe prosim na upravnništvo „Jugoslavije“ pod „Bukovo oglje“.

## Največja izbira

najnovjših, najtinejših in najcenejših oblek za gospode, dame in otroke

## O. BERNATOVIĆ

Mestni trg 5-6.

V zalogi tudi moški klobuki in kožuhovina.

POZORI

POZORI

**BANKE, GROSISTI, TOVARNE!**

NAJCENEJŠA IN NAJBOLJŠA REKLAMA JE ŽEPNI REKLAMNI

**:-: KOLEDAR :-:**

ZA LETO 1922.

LICNE ŽEPNE REKLAMNE KOLEDARJE ZA LETO 1922 V DVEH LICNO IZDELANIH OBLIKAH 6x4 cm IN 12x7 cm IZDELUJE VSAKO MNOŽINO V NAJKRAJŠEM CASU

ZVEZNA TISKARNA IN KNJIGARNA V LJUBLJANI.

ZAHTEVAJTE OFERTO!

ZAHTEVAJTE OFERTO!

**Premog**  **Premog**  
prvovrsten

kosovec in orehovec po zelo nizki ceni, dobavljiv takoj in za stalno.

Vprašanja pod „premog“ na upravo lista.

Dobava samo v vagonih.

## Ruberoid

usojata strešna lepenka znamke Avenarius se dobi pri

Ljubljanski komercialni družbi Ljubljana, Bleiweisova c. 18.

## Risalna orodja

na drobno in na veliko pri

Vil. Sequardt

Delavnica za precizno mehaniko. Ljubljana, Dalmatinova ul. 5. Zahtevajte cenik.

## RIBJE OLJE

pristno medicinsko je sveže došlo in se dobi na drobno in debelo.

Drogerija A. KANC, Ljubljana, Zidovska ul. 1.

## Pohištvo in tapetniška delavnica

Spalne in jedilne sobe, pisarniške opreme, fotole, klub-garniture, kuhinje in železne postelje vsake vrste po nizki dnevni ceni.

Brata Sever

Ljubljana, Kolizej, Gosposvetska cesta št. 13.

Prazne nove in rabljene

vreče (diakove)

v vsaki množini po najnižji ceni pri

FR. SIRC, KRANJ.

Kupujem suhe gobe, rižol, brinjevo olje.

## Šolski zvezki,

lastna zaloga L 1, L 2, L 3, L 4, L 5, (L 6, za cirilico) 8 listov, 100 kom. K 110—. Nadalje od 12, 16, 20, 24, 32, 40, 60, 80, listov male in velike.

Vse šolske potrebšine.

## Cigaretetni papir,

Olleschau, Abadie, itd. Stročnice št. 2 in 3.

Svilen in krep papir. Vencl in šopki za neveste. Perje za rože. Pratičke Družinske in Blaznikove. Razpošilja po nizkih cenah.

Uran-Papirnica

Ljubljana, Mestni trg 11.

## „Slovan“

letniki 1908 do 1917

krasno vezani

so na prodaj.

Uprava „JUGOSLAVIJE“ v Ljubljani, Marilin trg št. 8.

## Menjalnica Max Metzl, Graz

Albrechtgasse 8, vhod iz Neuthorgasse 35/II.

Najkulantnejše cene za valute in devizije.

## Šivalni stroji so dospeli.

Jos. Petelinc. Ljubljana. Sv. Petra nasip 7.

## Knjiga s slikami za zabavo in pouk našim malim

## MOJ ZVERINJAK

izvod 20 K

v Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marijin trg št. 8.

## „Philligrafit“

siva barva proti rji beli in črni emajl-lak, minij, i. dr. barve, kristalni boraks, naftalin in drugo. Kemikalije v zalogi po jako nizkih cenah

## „Promet“

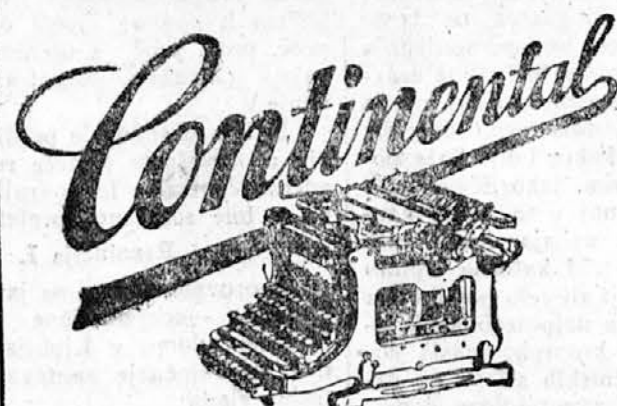
tehn. industr. podjetje, Ljubljana.

## Polyglott

prestavlja iz vseh na vse jezike, prepisuje rokopise na stroj, prevzame pisarniška dela.

Uradne ure: od 15 do 18 ure.

Ljubljana, Karlovska cesta 24. I.



Je najboljši pisalni stroj.

Zaloga pisalnih strojev in pisarniških potrebštin LEGAT, Maribor, Slovenska ulica 7. Lastna delavnica za popravilo pisalnih strojev. Zastopstvo pisalnega stroja „Continental“ za celo Slovenijo. Velika zaloga za rabljenih dobro ohranjenih pisalnih strojev. Cenik brezplačno.

BETON-ZELEZOBETON-  
VODNE ZGRADBE-  
ELEKTRARNE-  
Jnž. Laurenčič & Co. STAUBENO  
LJUBLJANA RIMSKA CESTA N. 2  
IZRABA VODNIH SIL  
ŽAGE-MLINI-JEZOVI-HIŠE-VILE-INDUSTR. STAUBE-MOSTOVI-  
PRORACUNI-NACRTI IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

## Medić, Rakovec & Zankl

prej A. Zankl sinovi.

Tovarna kemičnih in rudninskih barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana. D. z o. z. Skladišče: Novisad.

Brzjavi: Merakl. Ljubljana. — Telefon 64.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: Barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiß), strojno olje, karbonilej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

„MERA KL“. Lak za pode. „MERA KL“. Linoleum lak za pode. „MERA KL“. Emajlni lak. „MERA KL“. Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

## Popolnoma varno naložite svoje prihranke v

Jugoslov. kreditnem zavodu v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Marijin trg št. 8. ob Ljubljanici.

Podružnica v Murski Soboti in Dolenji Lendavi.

Hranilne vloge na knjižice obrestuje po

**4 1/2 %**

čistih, brez odbitka rentnega in invalidskega davka, večje stalne vloge z odpovednim rokom in vloge v tekočem računu pa po dogovoru. Daje posojila vsake vrste svojim članom, eskompt menic, inkaso faktur in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo. Ustanovljen v septembru 1919. Neposredno pod državnim nadzorstvom.

Brzjovni naslov: Jugoslovanski kredit Ljubljana.

Telefon št. 54.

Cekovni račun št. 11.323.